

Applied Economics Studies, Iran (AESI)

P. ISSN:2322-2530 & E. ISSN: 2322-472X

Journal Homepage: <https://aes.basu.ac.ir/>Scientific Journal of Department of Economics, Faculty of Economic and Social
Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamadan, Iran.

Publisher: Bu-Ali Sina University. All rights reserved.

Copyright©2024, The Authors. This open-access article is published under the terms of
the Creative Commons. © The Author(s)

Analysis of the Effect of Globalization on Economic Well-Being in Iran: Emphasizing the Dimensions and Components of Globalization

Shahryar Zaroki¹, Ahmadreza Ahmadi², Mohammad Boushehri³,
Maстанeh Yadollahi Otaghsara⁴

Type of Article: Research

 <https://dx.doi.org/10.22084/AES.2024.28403.3637>

Received: 2023.10.10; Accepted: 2024.01.14

Pp: 45-80

Abstract

Many variables affect well-being, one of which is globalization. Globalization has many dimensions and layers, among which economic, social and political dimensions are of special importance. In this research, KOF globalization index is used. This index consists of three economic, social and political dimensions and each dimension has two De Facto and De Jure components. In this study, economic well-being was first calculated with the composite index of well-being. Then, in the form of four model, the impact of each of the dimensions of globalization and their components on Iran's economic well-being was investigated and tested in the period of 1979-2020 with using the ARDL model. The long run results indicate that all three dimensions of globalization (economic, political and social) have a positive effect on economic well-being. Both De Facto and De Jure components of economic and political globalization have a positive effect on economic well-being. Although De Jure component of social globalization has a positive effect on economic well-being, but its De Facto does not have a significant effect on economic well-being. Another finding is that economic growth and real GDP per capita have a positive effect and inflation has a negative effect on economic well-being.

Keywords: Economic Well-Being, Globalization, Dimensions and Components, Iran.

JEL Classification: I31, F30, C22.

1. Associate Professor, Department of Energy Economics, Faculty of Economic and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran (Corresponding Author).

Email: Sh.zaroki@umz.ac.ir

2. M.A. Student in Economics, Department of Theoretical Economics, Faculty of Economics, University of Tehran, Tehran, Iran.

3. M.A. Student in Economics, Department of Theoretical Economics, Faculty of Economics, University of Tehran, Tehran, Iran

4. M.A. in Economic Science, Department of Economics, Faculty of Economic and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Citations: Zaroki, S., Ahmadi, A., Boushehri, M. & Yadollahi Otaghsara, M., (2024). "Analysis of the Effect of Globalization on Economic Well-Being in Iran: Emphasizing the Dimensions and Components of Globalization". *Journal of Applied Economics Studies in Iran*, 13(50): 45-80. doi: [10.22084/aes.2024.28403.3637](https://doi.org/10.22084/aes.2024.28403.3637)

Homepage of this Article: https://aes.basu.ac.ir/article_5453.html?lang=en

1. Introduction

Sen (1999) goes further and argues that well-being is an essential condition for development. It cannot be denied that almost all the countries of the world have experienced rapid changes in their social, economic and political conditions due to the accelerated process of globalization, especially since 1990, which is the result of their integration with the global economy. Well-being, whether as a general issue or as approaches that are included in the social and economic policies of governments; It is affected by the inevitable process of globalization. The issue of well-being and the issue of indexing to measure it, despite its great importance, is one of the issues that has not been given serious attention in economic studies, especially in our country. Considering the nature of well-being and considering that various factors can play a role in creating or improving well-being, the use of composite indicators of well-being has been proposed as a solution to measure these factors. One of the variables affecting well-being is globalization (Bakhtiari et al., 2013). The aim of the current research is to analyze the impact of globalization on economic well-being in Iran, emphasizing the dimensions and components of globalization using the data of 1979-2020. The research findings and suggestions will be presented in the final section. For this purpose, the ARDL model has been used. In the following sections, the research model will be explained in detail, and then the results obtained from the model

2. Materials and Methods

In the continuation of the beginning, the first model is specified with the aim of explaining the effect of the three economic, political and social dimensions of globalization along with other variables on economic well-being. Then, with the aim of analyzing the effect of the two De Facto and De Jure components of globalization in each of the three dimensions on economic well-being, the pattern of research in three formats (the second, third and fourth model) based on the components in each of the three dimensions of globalization will be specified. So that in these four specifications of the research model, *IEWB* as a dependent variable represents economic well-being index. *EGlo* is economic globalization, *PGlo* is political globalization, *SGlo* is social globalization. *EGloFa*, *PGloFa* and *SGloFa*, respectively, are De Facto components in the three economic, political and social dimensions of globalization; And *EGloJu*, *PGloJu* and *SGloJu* are De Jure components in the three economic, political and social dimensions of globalization, respectively. Also in the models, *EG* is economic growth, *RGDPPC* is real GDP per capita and *Inf* is inflation.

Specification of the first model (Measuring the effect of globalization dimensions on economic well-being):

The definition of the first model is based on Autoregressive Distributed Lags (*ARDL(p, q, r, s, u, v, w)*) in Eq.(1):

$$IEWB_t = \sum_{j=1}^p \rho_j IEWB_{t-j} + \sum_{j=0}^q \gamma_j EGlo_{t-j} + \sum_{j=0}^r \delta_j PGlo_{t-j} + \sum_{j=0}^s \omega_j SGlo_{t-j} + \sum_{j=0}^u \sigma_j EG_{t-j} + \sum_{j=0}^v \mu_j RGDPPC_{t-j} + \sum_{j=0}^w \theta_j Inf_{t-j} + \varepsilon_t \quad (1)$$

In the following, the static relation (1) is extended to the dynamic relation (2):

$$\Delta IEWB_t = \rho IEWB_{t-1} + \gamma EGlo_{t-1} + \delta SGlo_{t-1} + \omega SGlo_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPPC_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q-1} \gamma_i \Delta EGlo_{t-i} + \sum_{i=0}^{r-1} \delta_i \Delta SGlo_{t-i} + \sum_{i=0}^{s-1} \omega_i \Delta SGlo_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPPC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \quad (2)$$

Based on Eq. (2), it is possible to test the effect of globalization dimensions (economic, political and social) on Iran's economic well-being in the short and long run.

Specification of the second, third and fourth models (Measuring the effect of the components of the dimensions of globalization on economic well-being):

- The second model (Measuring the effect of economic globalization components on well-being):

$$\begin{aligned} \Delta IEWB_t = & \rho IEWB_{t-1} + \gamma_1 EGloDefa_{t-1} + \gamma_2 EGloDeju_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPPC_{t-1} + \\ & \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q_1-1} \gamma_i \Delta EGloDefa_{t-i} + \sum_{i=0}^{q_2-1} \delta_i \Delta EGloDeju_{t-i} + \\ & \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPPC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \end{aligned} \quad (3)$$

- The third model (Measuring the effect of political globalization components on well-being):

$$\begin{aligned} \Delta IEWB_t = & \rho IEWB_{t-1} + \delta_1 PGloDefa_{t-1} + \delta_2 PGloDeju_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPPC_{t-1} + \\ & \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{r_1-1} \delta_i \Delta PGloDefa_{t-i} + \sum_{i=0}^{r_2-1} \delta_i \Delta PGloDeju_{t-i} + \\ & \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPPC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \end{aligned} \quad (4)$$

- The fourth model (Measuring the effect of social globalization components on well-being):

$$\begin{aligned} \Delta IEWB_t = & \rho IEWB_{t-1} + \omega_1 SGloDefa_{t-1} + \omega_2 SGloDeju_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPPC_{t-1} + \\ & \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{s_1-1} \omega_i \Delta SGloDefa_{t-i} + \sum_{i=0}^{s_2-1} \omega_i \Delta SGloDeju_{t-i} + \\ & \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPPC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \end{aligned} \quad (5)$$

Based on relations (3), (4) and (5), it is possible to test the effect of two De Facto and De Jure components of globalization in three economic, political and social dimensions, respectively, on Iran's economic well-being in the short run and long run.

3. Discussion

The results of the estimated coefficients of the first model in the short run and long run are similar in terms of significance and sign of the coefficients. Economic globalization has a positive effect on economic well-being. Social globalization has a positive effect on economic well-being in the long run. According to the theoretical foundations of economic growth, it has a positive effect on economic well-being. In the long run, real GDP per capita has a positive effect on economic well-being. As expected, inflation has a negative effect on economic well-being. In the second to fourth models, the effects of each of the economic, political and social dimensions on economic well-being were examined separately. The results show that the impact of the components of the economic and political dimensions of globalization on economic well-being in the short run and long run will be positive. Also, the positive effect of the De Jure component of social globalization on economic well-being in the long run was confirmed, but its De Facto component is not associated with a significant effect. Another finding is that in the second to fourth models, economic growth and real GDP per capita have a positive effect and inflation has a negative effect on economic well-being.

4. Conclusion

Based on this and according to the findings of the research, it is suggested that policy makers pay attention to all three dimensions of economic, social and political globalization in order to increase economic well-being in their policy making. In order to increase the economic well-being of the country, in the economic field, there are policies to increase trade in goods, trade in services, international reserves, diversity of business partners,

international investment agreements and foreign direct investment; and in the social field, policies to increase international tourists, foreign immigrants, students and international students, the number of international airports and international patents; And finally, in the political field, policies are proposed in order to increase international treaties and the number of different partners of the country in international treaties.

Acknowledgments

In the end, the authors consider it necessary to express their gratitude to the editor and anonymous reviewers of the Iranian Quarterly Journal of Applied Economic Studies for improving and enriching the text of the article.

Observation Contribution

In the present study, the first to fourth authors contributed 40, 30, 15 and 15% respectively.

Conflict of Interest

The author declares that there is no conflict of interest while observing publication ethics in referencing.

فصلنامه علمی مطالعات اقتصادی کاربردی ایران

شاپای چاپی: ۲۵۳۰-۲۳۲۲؛ شاپای الکترونیکی: ۴۷۲۸-۲۳۲۲

وبسایت نشریه: <https://aes.basu.ac.ir>

نشریه گروه اقتصاد، دانشکده علوم اقتصادی و علوم اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران
 (CC) حق نشر متعلق به نویسنده(گان) است و نویسنده تحت مجوز Creative Commons Attribution License به مجله اجازه می‌دهد مقاله چاپ شده را در سامانه به اشتراک بگذارد، منوط بر این که حقوق مؤلف اثر حفظ و به انتشار اولیه مقاله در این مجله اشاره شود.

تحلیل اثر جهانی شدن بر رفاه اقتصادی در ایران: با تأکید بر ابعاد و اجزای جهانی شدن

شهریار زرودی^۱، احمدرضا احمدی^۲، محمد بوشهری^۳، مستانه یدالهی اطاقسرا^۴

نوع مقاله: پژوهشی

شناسه دیجیتال: <https://dx.doi.org/10.22084/AES.2024.28403.3637>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۴

صص: ۸۰-۴۵

چکیده

عوامل زیادی رفاه را تحت تأثیر قرار می‌دهد که جهانی شدن از جمله آن است. جهانی شدن ابعاد و لایه‌های متعددی دارد که از میان آن‌ها، ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی دارای اهمیت ویژه‌ای است. در این پژوهش از شاخص جهانی شدن KOF استفاده شده است که از سه بُعد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی تشکیل می‌شود و هر کدام از ابعاد نیز دارای دو جزء عملکردی و قانونی است. در این مطالعه، نخست رفاه اقتصادی با شاخص ترکیبی رفاه محاسبه شد؛ سپس در قالب چهار الگو تأثیر هر کدام از ابعاد جهانی شدن و اجزاء آن‌ها بر رفاه اقتصادی ایران با رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی در بازه سال‌های ۱۳۵۸-۱۳۹۹ مورد بررسی و آزمون قرار گرفت. نتایج در بلندمدت حاکی از آن است هر سه بُعد جهانی شدن (اقتصادی، سیاسی و اجتماعی) با اثری مثبت بر رفاه اقتصادی همراه است. هر دو جزء عملکردی و قانونی از جهانی شدن اقتصادی و سیاسی اثری مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. اگرچه جزء قانونی جهانی شدن اجتماعی تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد ولی جزء عملکردی آن با اثر معناداری بر رفاه اقتصادی همراه نیست. یافته دیگر آن‌که، رشد اقتصادی و درآمد سرانه با اثری مثبت و تورم با اثری منفی بر رفاه اقتصادی همراه است.

کلیدواژگان: رفاه اقتصادی، جهانی شدن، ابعاد و اجزا، ایران.

طبقه بندی JEL: I31, F60, C22

۱. دانشیار گروه اقتصاد انرژی، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران (نویسنده مسئول).

Email: Sh.zaroki@umz.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد، گروه اقتصاد نظری، دانشکده اقتصاد، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

Email: Arz.ahmadi@ut.ac.ir

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد، گروه اقتصاد نظری، دانشکده اقتصاد، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

Email: Md.boushehri@ut.ac.ir

۴. کارشناس ارشد علوم اقتصادی، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

Email: Mastaneh.yadolahi@yahoo.com

۱. مقدمه

تلاش برای سعادت انسان، دغدغه اصلی دولت‌ها و جامعه بین‌المللی است. رفاه به‌طور فزاینده‌ای برای توسعه اقتصادی بلندمدت ضروری شناخته می‌شود که از مهم‌ترین اهداف دولت‌ها است. «سن»^۱ (۱۹۹۹) فراتر می‌رود و استدلال می‌کند که رفاه شرط اساسی توسعه است. جهانی شدن^۲ به فرآیندهای متنوعی، از جمله تحرک بیشتر سرمایه، کالاها و خدمات و همچنین انتشار ایده‌ها، هنجارها اشاره دارد. نمی‌توان انکار کرد که تقریباً همه کشورهای جهان به دلیل روند شتابان جهانی شدن، به‌ویژه از سال ۱۹۹۰م. تغییرات سریعی را در شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی خود تجربه کرده‌اند که نتیجه یکپارچگی آن‌ها با اقتصاد جهانی است. جهانی شدن به‌عنوان یک فرآیند پیچیده، پدیده جدیدی نیست و جهان ما اثرات آن را بر جنبه‌های مختلف زندگی، از جمله اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و سیاسی از سال‌ها پیش تجربه کرده است. جهانی شدن اقتصادی شامل جریان کالاها و خدمات در سراسر مرزها، جریان سرمایه بین‌المللی، کاهش تعرفه‌ها و موانع تجاری، مهاجرت و گسترش فناوری و دانش فراتر از مرزها است. تأثیرات گسترده جهانی شدن بر جنبه‌های مختلف زندگی توجه زیادی را در سه دهه گذشته به خود جلب کرده است. با افزایش سرعت بازگشایی کشورها، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه در سال‌های اخیر، نگرانی در مورد جهانی شدن و اثرات متفاوت آن بر رشد اقتصادی، فقر، نابرابری، محیط‌زیست و تسلط فرهنگی افزایش یافته است.

پژوهشگران اقتصادی، جهانی شدن را به روش‌های مختلف تعریف و هر یک از دیدگاه خاصی به این مسأله نگاه کرده‌اند. «کروگمن»^۳ (۲۰۱۷) جهانی شدن را ادغام بیشتر بازارهای جهانی تعریف کرده است. «فرانکل»^۴ (۲۰۰۳) این پدیده را به‌صورت افزایش ادغام بین‌المللی بازارهای ملی شامل: بازار کالا، خدمات، سرمایه و نیروی کار معرفی می‌کند (سلمان‌پور و همکاران، ۲۰۰۲). صندوق بین‌المللی پول^۵ جهانی شدن را ادغام وسیع‌تر و عمیق‌تر تعریف می‌کند؛ به‌عبارت دیگر، جهانی شدن را رشد وابستگی اقتصادی متقابل کشورها در سراسر جهان، از طریق افزایش حجم و تنوع مبادلات کالاها، خدمات و جریان سرمایه‌داری ماورای مرزها از طریق پخش گسترده‌تر و وسیع‌تر تکنولوژی می‌داند. منطق جهانی شدن در نظام سرمایه‌داری، ریشه در حفظ و بسط فرایند تکاثر سرمایه دارد؛ بنابراین، اقتصاد در جبهه مقدم فرآیند جهانی شدن قرار می‌گیرد (گیلز،^۶ ۲۰۰۲). جهانی شدن یک جریان مستمر از مسیر تاریخی بین‌المللی شدن است که موجب افزایش وابستگی کشورهای جهان به یک‌دیگر از ابعاد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و به‌ویژه زیست‌محیطی شده است. به‌قول «لوکاس»^۷ جهانی شدن موجب شده که مشکل شما مشکل ما بشود. جنگ در یک کشور هجوم پناهندگان به کشورهای دیگر را منجر شود و مسائل زیست‌محیطی در یک کشور مسبب بروز فاجعه در سایر کشورها شود (لوکاس،^۷ ۲۰۰۴). از نگاهی دیگر می‌توان جهانی شدن را راهبرد کشف فرصت‌ها در نقاط مختلف جهان و استفاده از آن‌ها به‌منظور بهینه‌سازی فعالیت‌های یک مؤسسه قلمداد کرد

1. Sen

2. Globalization

3. Krugman

4. Frankel

5. International Monetary Fund (IMF)

6. Gills

7. Lucas

(پیرس و همکاران^۱، ۲۰۰۰). جهانی شدن اقتصاد بر ماهیت بی‌مرز جریان‌های اقتصادی و بر تبدیل شدن اقتصاد جهانی به یک واحد همگرا تأکید می‌ورزد. جهانی شدن اجتماعی به تعامل انسان‌ها در جوامع فرهنگی مختلف و در ارتباط با موضوعاتی مانند خانواده، مذهب، کار و تحصیلات مرتبط است. در جهانی شدن سیاسی، پرسش اساسی در نقش دولت و حکومت در فرآیند جهانی شدن است (جعفری صمیمی و بحرینی، ۱۳۹۳). مفهوم واقعی جهانی شدن، افزایش وابستگی متقابل بین کشورها است. ما در جهانی زندگی می‌کنیم که از سویی بسیار کوچک و یکپارچه و از سوی دیگر بسیار بزرگ و متنوع است. جهان ما کلیت واحدی است که هرگونه کم و زیادی در هر یک از اجزای آن بر سایر اجزای تشکیل‌دهنده‌اش تأثیر می‌گذارد. وقایعی که در کشورهای شمال اتفاق می‌افتند؛ سرنوشت کشورهای جنوب را تحت تأثیر قرار می‌دهند و رویدادهای کشورهای شرقی، آینده کشورهای غربی را رقم می‌زنند. به قول «آنتونی گیدنز»، جهانی شدن در واقع به معنای درهم گره خوردن رویدادها و روابط اجتماعی سرزمین‌های دوردست با تار و پود موضعی یا محلی جوامع دیگر است (گیدنز^۲، ۱۹۹۰). شاخص جهانی شدن اقتصادی به دو زیربخش اصلی جریان‌های واقعی اقتصاد و موانع و محدودیت‌های تجارت و سرمایه تقسیم می‌شود. شاخص جهانی شدن اجتماعی به سه طبقه ارتباطات فردی، جریان اطلاعات و نزدیکی فرهنگی تقسیم می‌شود. رفاه چه به عنوان موضعی عام و چه به عنوان رویکردهایی که در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و اقتصادی دولت‌ها گنجانده می‌شود؛ متأثر از فرآیند ناگزیر جهانی شدن است. موضوع رفاه و مسأله شاخص‌سازی برای سنجش و اندازه‌گیری آن با وجود اهمیت فراوان، از جمله موضوعاتی است که در مطالعات اقتصادی، به ویژه در کشور ما مورد توجه جدی قرار نگرفته است. با توجه به ماهیت رفاه و عنایت به این مطلب که عوامل مختلفی می‌توانند در ایجاد و یا بهبود رفاه نقش داشته باشند، استفاده از شاخص‌های ترکیبی به عنوان راه‌حلی برای منظور کردن این عوامل پیشنهاد شده است. یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر رفاه، جهانی شدن است (بختیاری و همکاران، ۱۳۹۱). با توجه به تأثیر جهانی شدن بر دولت‌های رفاه، برخی محققان فرآیند جهانی شدن را عامل جهت‌گیری‌های اخیر رفاهی می‌دانند و برخی دیگر جهانی شدن را در چارچوب کلان‌تری که عوامل بیشتری نظیر: تحرک بازار کار، تغییرات جمعیتی، کنشگران ملی و بین‌المللی را نیز شامل می‌شود، در نظر می‌گیرند. در این پژوهش از شاخص جهانی شدن KOF^۳ استفاده شده است که این شاخص از سه بُعد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی تشکیل شده است که هر کدام از ابعاد دارای دو جزء عملکردی^۴ و قانونی^۵ هستند که برای محاسبه جزء عملکردی شاخص جهانی شدن اقتصادی عواملی مانند: تجارت کالا، تجارت خدمات، ذخایر بین‌المللی، بدهی‌های بین‌المللی، پرداختی‌ها بین‌المللی، تنوع شرکای تجاری، سبد سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در نظر گرفته شده است. در جزء قانونی شاخص جهانی شدن اقتصادی عواملی مانند: قوانین تجاری، مالیات تجاری، تعرفه‌ها، توافق‌های تجاری، محدودیت‌های سرمایه‌گذاری، باز بودن حساب سرمایه و تفاهم‌نامه‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی در نظر گرفته شده است؛ همچنین جزء عملکردی شاخص جهانی شدن سیاسی شامل عواملی هم‌چون تعداد سفارتخانه‌ها، تعداد نفراتی که در مأموریت‌های صلح سازمان ملل مشارکت کرده‌اند و تعداد سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی را شامل می‌شود. جزء

1. Pearce et al

2. Giddens

3. KOF Globalization Index (German Acronym for "Konjunkturforschungsstelle" (Economic Research Center))

4. De Facto

5. De Jure

قانونی شاخص جهانی شدن سیاسی شامل مواردی از جمله تعداد سازمان‌های جهانی، معاهدات بین‌المللی و تعداد شرکای مختلف یک کشور در معاهدات بین‌المللی می‌شود. از مهم‌ترین عوامل تشکیل‌دهنده جزء عملکردی شاخص جهانی شدن اجتماعی می‌توان جهانگردان بین‌المللی، مهاجران خارجی، دانش‌آموزان و دانشجویان بین‌المللی، پهنای باند اینترنت مصرف‌شده و ثبت اختراع بین‌المللی را نام برد. در ارتباط با جزء قانونی شاخص جهانی شدن اجتماعی عواملی هم‌چون تعداد فرودگاه‌های بین‌المللی، مشترکین تلفن ثابت و همراه، دسترسی به اینترنت و تلویزیون را شامل می‌شود. هدف از پژوهش حاضر تحلیل تأثیر جهانی شدن بر رفاه اقتصادی در ایران با تأکید بر ابعاد و اجزای جهانی شدن با استفاده از داده‌های سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۵۸ می‌باشد. در ادامه، پژوهش به این صورت سازمان‌دهی شده است که در بخش دوم، به ادبیات پژوهش با تأکید بر ادبیات نظری و ادبیات تجربی پرداخته خواهد شد. در بخش سوم، روش پژوهش و توصیف داده‌ها ارائه خواهد شد؛ سپس در بخش چهارم، یافته‌ها حاصل از برآورد الگو با روش خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی ارائه و تفسیر می‌شود و در پایان، نتایج پژوهش و راهکارها ارائه می‌شود.

۲. ادبیات پژوهش

۲-۱. ادبیات نظری پژوهش

جهانی شدن به ادغام فزاینده بین بازیگران مختلف (دولت‌ها، جوامع) در جهان اشاره دارد. جهانی شدن فرآیندی است که به‌طور فزاینده‌ای اقتصاد بسیاری از کشورها را ادغام می‌کند و تدوین سیاست‌های اقتصادی را جهانی می‌کند. علاوه بر این، جهانی شدن به ظهور فرهنگ جهانی اشاره دارد که به این معناست مردم بیشتر و بیشتر از کالاها و خدمات مشابه در بسیاری از کشورها استفاده کنند تعریف اقتصادی جهانی شدن به‌عنوان باز بودن فزاینده اقتصاد یک کشور به سمت تجارت بین‌المللی، جریان بین‌المللی وجوه و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. «درهر»^۱ (۲۰۰۶) جهانی شدن را به سه بُعد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی تقسیم کرد. جهانی شدن در بُعد اقتصادی یا جهانی شدن اقتصادی اصطلاحی است که برای تعریف بین‌المللی شدن روزافزون بازار کالا و خدمات، سیستم مالی، شرکت‌ها و صنعت به کار می‌رود. جهانی شدن فرهنگی، به‌عنوان همگرایی فرهنگی بین کشورها تلقی می‌شود. فرآیند جهانی شدن بر کلیه جنبه‌های زندگی بشر اعم از: اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و حقوقی تأثیر می‌گذارد. جهانی شدن اقتصاد بر تحرک فزاینده نیروی کار، سرمایه و تکنولوژی، گسترش تجارت بین‌المللی به معنای پیوستگی روزافزون بازارها و گسترش ارتباطات تأکید دارد (موسوی و همکاران، ۱۳۸۶). یکی از اهداف بنیادین جهانی شدن در عرصه اقتصاد از میان رفتن مرزهای اقتصادی و حذف موانع حقوقی-قانونی در کشورهاست به گونه‌ای که سرمایه‌ها به صورت آزاد در گردش درآیند. به‌طور مشخص، جهانی شدن در بُعد اقتصادی از گستردگی، سرعت و عمق بیشتری برخوردار است (جعفری صمیمی و سینا، ۱۳۸۴). در تمام حوزه‌های منتسب به جهانی شدن، جهانی شدن اقتصاد، ملموس‌ترین و فراگیرترین قلمرو را در ذهنیت همگان تشکیل می‌دهد (حمیدی و سرفرازی، ۱۳۹۰). جهانی شدن اقتصاد را می‌توان فرآیندی در نظر گرفت که در آن مرزهای اقتصادی میان کشورها هر روز کم‌رنگ‌تر می‌شود و تحرک روزافزون منابع، فن‌آوری، کالا، خدمات، سرمایه و حتی نیروی

^۱. Dreher

انسانی در ماورای مرزها، آسان‌تر صورت می‌گیرد و در نتیجه به افزایش تولید و مصرف در کشورها می‌انجامد (بهیکش، ۱۳۸۰). مفهوم جهانی‌شدن ایده‌ای دربارهٔ تغییر در حوزه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است. بُعد اجتماعی جهانی‌شدن به اثر جهانی‌شدن بر زندگی و کار مردم، خانواده و جوامع اشاره دارد. فراتر از دنیای کسب و کار، بُعد اجتماعی جهانی‌شدن شامل فرهنگ و هویت، همبستگی خانواده‌ها و جوامع است. به‌طور کلی، جهانی‌شدن اجتماعی مربوط به تعامل انسان‌ها در جوامع فرهنگی مختلف و در ارتباط با موضوعاتی مانند خانواده، مذهب، کار و تحصیلات می‌باشد (جعفری صمیمی و سینا، ۱۳۸۸). جهانی‌شدن اجتماعی می‌تواند مبنایی برای توسعهٔ حقوق شهروندی و ارتقای موقعیت اجتماعی باشد که منجر به مشارکت اقتصادی، خدمات عمومی، فعالیت‌های داوطلبانه و سایر فعالیت‌های اجتماعی برای بهبود شرایط زندگی همه شهروندان می‌شود که به نوبهٔ خود منجر به بهبود وضعیت زندگی شهروندان می‌شود (مجیدی، ۲۰۱۷).

از نظر سیاسی، فرآیند جهانی‌شدن، بازتاب جابه‌جایی جهانی مرکز ثقل قدرت می‌باشد. در عصر جهانی‌شدن سیاست دیگر نمی‌توان از حاکمیت ملی، مرزهای ملی و امنیت ملی سخن گفت. فقدان اقتدار در حیطهٔ جغرافیایی خاص، تأکیدی است بر این واقعیت که اقتدار، خصلت ارضی خود را از دست داده است. جهانی‌شدن منافع ملی و امنیت ملی کشورها را با چالش‌های جدی روبه‌رو کرده و کشورهای که فاقد ابزار لازم برای دفاع از منافع و امنیت خود بوده‌اند؛ به این نتیجه رسیده‌اند که مشارکت در روند جهانی‌شدن، باعث شکنندگی و صدمه‌پذیری آنان می‌گردد. جهانی‌شدن سیاسی، گسترش روابط سیاسی بین کشورها را نشان می‌دهد. بدون شک، بهبود روابط سیاسی در میان کشورها باعث رونق تجارت بین کشورها می‌شود که افزایش رشد اقتصادی را منجر می‌شود؛ هم‌چنین، گسترش روابط سیاسی بین کشورها منجر به کاهش تنش‌ها شده و جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را افزایش داده و به رشد اقتصادی منجر می‌شود (جعفری صمیمی و بحرینی، ۱۳۹۳). جهانی‌شدن سیاسی به‌معنای تعامل بین کشورها و تحولات جهانی است که ممکن است تأثیرات منفی و مثبتی بر رفاه اقتصادی داشته باشد. جهانی‌شدن سیاسی امکان انتشار سیاست‌ها و نهادهای دولت‌های ملی را از طریق سازمان‌های بین‌المللی فراهم می‌کند و فرصت‌هایی را برای تحکیم دموکراسی و رشد نهادهای خوب که از عوامل مهم رشد اقتصادی هستند، ارائه می‌دهد؛ هم‌چنین جهانی‌سازی سیاسی می‌تواند به تبادل تجربیات در جنبه‌های حقوق بشر و حفظ صلح جهانی که برای رشد اقتصادی پایدار دارای اهمیت است، کمک نماید. اما برای بدبینان، جهانی‌شدن سیاسی می‌تواند منبع تضاد و هم‌چنین عامل ظهور گروه‌هایی با منافع شخصی باشد (نهاداندیان و قنبری، ۱۳۸۳). از این منظر، جهانی‌شدن سیاسی به‌عنوان آسیب به رشد اقتصادی و در نتیجه رفاه تلقی می‌شود.

رفاه، عبارت است از مجموعهٔ سازمان‌یافته‌ای از قوانین، برنامه‌ها و سیاست‌هایی که در چارچوب مؤسسات رفاهی و نهادهای اجتماعی جهت پاسخ‌گویی به نیازهای مادی و معنوی و تأمین سعادت انسان عرضه می‌شود تا زمینهٔ رشد او را فراهم نماید (آرمان‌مهر و فرهنگ‌دانش، ۱۳۹۶). هم‌چنین، رفاه، بیانگر قدرت خرید و توانایی در کسب تسهیلات و امکانات زندگی است (وفائی و همکاران، ۱۳۹۷). تأثیر متقابل جهانی‌شدن و رفاه، یکی از مباحث مهم اقتصادی است. متغیرهای زیادی رفاه را تحت تأثیر قرار می‌دهد که یکی از این متغیرها، جهانی‌شدن است. یکی از نتایج جهانی‌شدن این است که کشورها می‌توانند ضمن استفاده از امکانات تولیدی یک‌دیگر از انزوای تجاری خارج شده و به این ترتیب از سطح کارایی تولید و رفاه اجتماعی برخوردار شوند. با پیشرفت

جهانی شدن، شرایط زندگی (به ویژه هنگامی که با شاخص های رفاهی گسترده تر اندازه گیری می شود) به طور معنی داری تقریباً در تمام کشورها بهبود یافته است. با وجود این، بیشترین منافع، عاید اقتصادهای پیشرفته و تعداد اندکی از کشورهای در حال توسعه شده است. تأثیر رفاهی جهانی شدن در سال های اخیر به موضوعی به شدت مورد بحث دانشمندان علوم اجتماعی و اقتصاددانان تبدیل شده است. تئوری استاندارد تجارت که توسط مدل هکشر-اوهلین ارائه شده است، انتظار دارد که جهانی شدن عمق، شکاف و شدت فقر را در کشورهای در حال توسعه کاهش دهد و از این مجرا می توان انتظار داشت که منجر به ارتقای سطح رفاه گردد. برای بررسی علل و عوامل مؤثر بر رفاه، الگوهای فراوانی طراحی شده است. «رانجان»^۱ (۲۰۱۴) رفاه و پیامدهای سیاست جهانی شدن را هنگامی که کارگران با ریسک بیکاری روبه رو می شوند، بررسی کرده است. اگر مشاغل با استفاده از کارگران داخلی انجام شوند، می توانند جایگزین واردات شوند. در این حالت، جهانی شدن، دستمزدها را کاهش و بیکاری را افزایش می دهد. در این شرایط، در غیاب هرگونه مداخله دولت، جهانی شدن نه تنها رفاه کارگران را کاهش می دهد؛ بلکه می تواند رفاه اجتماعی را مشابه زمانی که کارگران بسیار ریسک گریزند، کاهش دهد. هنگامی که توزیع مجدد بهینه و سیاست های حمایت اجتماعی وجود دارد، جهانی شدن رفاه اجتماعی را بهبود می بخشد. جهانی شدن اقتصادی مستلزم اتحاد اقتصادی کشورهای جهان، پیرامون افزایش جریان کالاها، خدمات و سرمایه است. طبق تعریف «برادی» و همکاران^۲ (۲۰۰۵) جهانی شدن اقتصادی به عنوان تبادل اقتصادی بین المللی و اتحاد اقتصاد بین المللی است. به اعتقاد ایشان، جهانی شدن تولید و سرمایه گذاری موجب کاهش سرعت دولت رفاه می شود؛ زیرا دولت ها استقلال داخلی بر سیاست های رفاه اجتماعی در مقابل اقتصاد جهانی را از دست می دهند. بنابر نظر «کیم»^۳ (۲۰۰۷) تحت پارادایم اقتصادی نئولیبرال جهانی شدن، دولت بزرگ در محیط اقتصادی جهانی، ناکارآمد در نظر گرفته می شود؛ زیرا سطوح بالای مالیات و مخارج اجتماعی مانع از پیشرفت یک اقتصاد رقابتی بین المللی است. مطالعات متعددی جهانی شدن و کاهش رفاه را به هم پیوند می دهد؛ برای نمونه «گارت» و «میشل»^۴ (۲۰۰۱) و «بورگون»^۵ (۲۰۰۱) نشان داده اند باز بودن تجاری با هزینه های اجتماعی دولتی کمی همراه است. یک جنبه مثبت که «فرضیه جبران» نامیده می شود، ادعا می کند پدیده بین المللی شدن اقتصادها با یک تقاضای بالا برای تأمین اجتماعی مرتبط است که به سهم خود، تغییر و تحولات مالیاتی و هزینه های اجتماعی را تسهیل می کند (کیتل و وینر^۶، ۲۰۰۵). اتحاد اقتصادی منجر به آشفته گی اقتصادهای ملی در اقتصاد جهانی می شود که مولد عدم اطمینان و بی ثباتی بیشتر در اقتصاد داخلی است. در مواجهه با ناامنی اقتصادی، دولت برای حمایت اجتماعی و بیمه مستلزم اقدامات بیشتری است. به طور کلی، جهانی شدن اقتصادی تقاضای زیادی را برای جبران هزینه های دولت به وجود می آورد که عوارض جلبه جایی های اقتصادی و اجتماعی ناشی از افزایش تجارت را کاهش می دهد. در نتیجه، اکثر کشورها نوسانات و نااطمینانی از بی ثباتی در تجارت و سرمایه گذاری بین المللی را تجربه می کنند و اکثر دولت ها به منظور تثبیت امنیت اقتصادی، سیاست های رفاه اجتماعی را گسترش می دهند

1. Ranjan

2. Brady et al

3. Kim

4. Garret and Mitchell

5. Burgoon

6. Kittel and Winner

(برادی و همکاران، ۲۰۰۵). مطالعات تجربی متعددی رابطه مثبت بین جهانی شدن و دولت رفاه را اثبات می‌کند. باز بودن اقتصادی هزینه‌های اجتماعی را به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزایش می‌دهد (هیکس^۱، ۱۹۹۹؛ رودریک^۲، ۱۹۹۷). در یک دیدگاه اعتقاد بر آن است که نه تنها دلیلی نظری، بلکه مشاهده‌ای تجربی مبنی بر این که با افزایش جهانی شدن استقلال سیاست اجتماعی داخلی تحت تأثیر قرار می‌گیرد، وجود ندارد (جنشل^۳، ۲۰۰۴). طرفداران این دیدگاه، استدلال می‌کنند که سیاست یک کشور مشخص به‌جای نیروهای خارجی مثل جهانی شدن، تعیین‌کننده مدیریت یک سیاست اجتماعی است (پیرسون^۴، ۱۹۹۶). پژوهشگران از این مهم که عوامل داخلی مانند مؤسسات سیاسی و اجتماعی اثرات جهانی شدن در روند تشکیل سیاست اجتماعی را به حداقل می‌رسانند، حمایت می‌کنند (برگر^۵، ۲۰۰۰).

- تورم و رفاه اقتصادی

تورم از دو مجرای نابرابری درآمد و قدرت خرید بر رفاه اقتصادی اثرگذار است که نقش نابرابری درآمد در رابطه با اثرگذاری تورم بر رفاه اقتصادی پررنگ‌تر است. نقش بازتوزیعی تورم از طریق تأثیر آن بر دستمزدها به‌طور گسترده در ادبیات شناخته شده است. از زمان «دیوید هیوم»^۶، اعتقاد بر این بوده که دستمزدها با وقفه نسبت به تورم تعدیل می‌شود؛ به عبارتی، هنگامی که تورم به‌وقوع می‌پیوندد، قیمت‌ها پیش از افزایش دستمزدهای پولی افزایش می‌یابند؛ بنابراین تورم منجر به تغییر درآمد از حقوق‌بگیران و به سمت سودبگیران می‌شود. بر این اساس، تورم نابرابری درآمد را افزایش می‌دهد، زیرا به فقرا بیشتر از ثروتمندان آسیب می‌زند (لایدلر و پارکین^۷، ۱۹۷۷؛ فیشر و مودigliani^۸، ۱۹۷۸). براساس این استدلال، تورم می‌تواند رفاه اقتصادی را از طریق افزایش نابرابری درآمد کاهش دهد. کانال دیگر توزیع مجدد درآمد از طریق تورم، «فرضیه بدهکار-طلبکار»^۹ است. در صورتی که نرخ‌های بهره دارایی‌ها بر حسب پول، مورد تعدیل کامل نسبت به تورم قرار نگیرد، توزیع مجدد از طلبکاران اسمی به سمت بدهکاران اسمی انجام می‌شود و منجر به بهبود وضعیت نابرابری توزیع درآمد می‌گردد که بر این اساس تورم می‌تواند از طریق کاهش نابرابری درآمد وضعیت رفاه اقتصادی را بهبود بخشد. در ارتباط با مجرای دوم (قدرت خرید) بدیهی است تا جایی که درآمد اسمی خانوارها که به‌صورت پول جاری دریافت می‌کنند، به اندازه قیمت‌ها افزایش پیدا نکند، قدرت خرید یا درآمد واقعی آن‌ها کاهش می‌یابد. درآمد واقعی معیاری برای استاندارد زندگی است. زمانی که درآمد واقعی افزایش می‌یابد، رفاه نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. در یک محیط تورمی، افزایش قیمت‌ها به ناچار قدرت خرید مصرف‌کنندگان را کاهش می‌دهد و این فرسایش درآمد واقعی (کاهش قدرت خرید) بزرگ‌ترین هزینه تورم است (انر^{۱۰}، ۲۰۱۰).

1. Hicks

2. Rodrik

3. Genschel

4. Pierson

5. Berger

6. David Hume

7. Laidler and Parkin

8. Fischer and Modigliani

9. Debtor-Creditor Hypothesis

10. Oner

- رشد اقتصادی و رفاه اقتصادی

رشد اقتصادی از طریق اشتغال به طور مثبت بر رفاه اقتصادی اثرگذار است. رشد اقتصادی بالا و برخورداری از شرایط اقتصادی مناسب‌تر، می‌تواند فرصت‌های بیشتری را برای افزایش درآمدهای جامعه از طریق گسترش بازارها، فرصت‌ها و محرک‌های لازم برای افزایش درآمد تمامی گروه‌های کم‌درآمد ایجاد نماید. در این وضعیت، تولیدکنندگان در پاسخ به فرصت‌های جدید ایجاد شده در بازارها، نیروی کار بیشتری را تقاضا می‌نمایند که این مسأله از طریق جذب نیروی کار مازاد و حتی افزایش دستمزدها می‌تواند نقش قابل توجهی در افزایش رفاه جامعه به همراه داشته باشد (شهیک‌تاش و همکاران، ۱۳۹۲). از سوی دیگر، افزایش اشتغال در بخش رسمی، منجر به انتقال نیروی کار از بخش غیررسمی به رسمی خواهد شد، زیرا بخشی از افراد زمانی که سطح اشتغال در بخش رسمی پایین است به ناچار بخش غیررسمی را انتخاب می‌کنند؛ بنابراین با افزایش فرصت‌های اشتغال در بخش رسمی، این دسته از افراد به بخش رسمی انتقال می‌یابند. بدین توضیح که بخش رسمی دستمزد بالاتری از میانگین را به افراد پیشنهاد می‌دهد (موسورف و همکاران^۱، ۲۰۱۹). در نتیجه منجر به افزایش درآمد (قدرت خرید) و رفاه خواهد شد.

۲-۲. ادبیات تجربی پژوهش

در حوزه کاربردی و ادبیات تجربی، مطالعات بسیاری در رابطه با اثرگذاری جهانی‌شدن بر متغیرهای مختلف (از جمله رشد، تورم و توزیع درآمد) انجام شده است. در ادبیات تجربی مطالعه حاضر، نخست مطالعات مرتبط با تأثیر جهانی‌شدن بر متغیرهای اقتصادی مدنظر قرار گرفته است؛ هم‌چنین در ادامه، موضوعات کار شده در ارتباط با اثر متغیرهای اقتصادی بر رفاه (اجتماعی و اقتصادی) و در نهایت مطالعات مرتبط با تأثیر جهانی‌شدن بر رفاه ارائه می‌شود.

«دادگر» و «ناجی‌میدانی» (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای آثار جهانی‌شدن اقتصاد را بر رشد، اشتغال و توزیع درآمد در ایران بررسی کرده‌اند. در این مطالعه با به‌کارگیری شاخص نسبت تجارت به تولید ناخالص داخلی به‌عنوان شاخص جهانی‌شدن اقتصاد نشان می‌دهند این فرآیند در ایران، سطح تولید سرانه و نرخ رشد اقتصادی را افزایش و نرخ بیکاری را به مقدار اندکی کاهش می‌دهد.

«رضوی» و «سلیمی‌فرد» (۲۰۱۳) اثرات جهانی‌شدن اقتصاد بر رشد اقتصادی را با استفاده از مدل خودرگرسیون برداری به منظور تفکیک آثار کوتاه‌مدت و بلندمدت در دوره ۱۳۹۰-۱۳۵۷ ه.ش. در ایران بررسی کرده‌اند. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد آزادسازی تجاری و مالی تأثیر مثبت بر رشد اقتصادی دارد. «فقه‌مجیدی» و «علی‌مرادی افشار» (۲۰۱۲) با استفاده از داده‌های ۲۰۰۹-۱۹۷۰ م. و روش داده‌های تابلویی رابطه جهانی‌شدن اقتصاد و رشد اقتصادی را در ۲۱ کشور منابری بررسی کرده‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد در طول دوره بررسی شده، جهانی‌شدن اثر مثبت بر رشد اقتصادی در کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا داشته است. جهانی‌شدن آثار گسترده‌ای بر نابرابری گوناگون، از جمله نابرابری‌های شمال، جنوب، منطقه‌ای شهری، روستایی و

^۱. Mussurov et al

غیره گذاشته است. نتایج مطالعات پژوهشگران در جوامع گوناگون گویای آن است که به موازات جهانی شدن، توزیع درآمد ناعادلانه تر شده و در سطح بین المللی نیز به افزایش شکاف اقتصادی میان کشورها انجامیده است. «صابونچی» و «رشیدزاده» (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای اثر جهانی شدن و سرمایه‌گذاری خارجی بر روی توزیع درآمد در ایران را مورد تحلیل قرار دادند. به این منظور از شاخص‌های سرمایه‌گذاری خارجی، سرانه تولید ناخالص داخلی، توان دوم سرانه تولید ناخالص داخلی، شاخص آزادسازی تجاری (جهانی شدن) طی دوره زمانی ۱۳۹۰-۱۳۵۳ و با روش خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی استفاده شد. نتیجه به دست آمده حاکی از این است که «نظریه کوزنتس» در رابطه بین رشد اقتصادی و نابرابری درآمدی صادق است؛ به این معنا که بین رشد درآمد سرانه و توزیع درآمد رابطه‌ای به شکل U معکوس وجود دارد. همچنین، یافته‌ها نشان داد که با افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و آزادسازی تجاری نابرابری درآمدی به موازات افزایش همگرایی اقتصاد ایران به سوی اقتصاد جهانی کاهش می‌یابد.

«طیب‌نیا» و «زندیه» (۱۳۸۸) در مطالعه اثرات فرآیند جهانی شدن بر تورم در ایران نتیجه گرفتند هرچه اقتصاد ایران بازتر باشد اثرپذیری تورم از ادوار تجاری داخلی کمتر می‌شود و در واقع نوسانات تورم کاهش می‌یابد. «سلمان‌پور» و همکاران (۲۰۰۹) در بررسی پیامد جهانی شدن بر تورم داخلی در ایران براساس تجزیه واریانس داده‌ها نتیجه گرفتند سهم عمده‌ای از تورم داخلی در کوتاه‌مدت و بلندمدت ناشی از تورم وارداتی است و افزایش درجه بازبودن اقتصاد در ایران موجب تأثیرپذیری بیشتر اقتصاد ملی از عوامل خارجی می‌شود و با توجه به وجود تورم جهانی تورم را افزایش می‌دهد.

«آرسپرانگ»^۱ (۲۰۰۶) در مطالعه‌ای پیرامون موضوع جهانی شدن و دولت رفاه به اثر جهانی شدن بر دولت اشاره می‌کند. او معتقد است جهانی شدن با توجه به اثر کارایی، اندازه دولت‌ها را کوچک‌تر کرده و بر کارایی آن‌ها می‌افزاید (اثر کارایی)؛ اما خطرات ناشی از جهانی شدن، مانند بیکار شدن برخی از کارگران، دولت‌ها را مجبور به حمایت و جبران خسارت، به صورت انواعی از بیمه‌ها، می‌کند که این سبب افزایش اندازه دولت می‌شود (اثر جبرانی)؛ بدین ترتیب اثر جبرانی، اثر کارایی را خنثی می‌نماید، به طوری که احتمال کاهش مخارج دولت و کوچک‌تر شدن دولت را مورد تردید قرار می‌دهد. این بدان معناست که تأثیر کل جهانی شدن بر دولت کماکان در پرده ابهام باقی می‌ماند و هنوز امکان اظهار نظر قطعی وجود ندارد.

«رانجان»^۲ (۲۰۱۴) رفاه و پیامدهای سیاست جهانی شدن را هنگامی که کارگران با ریسک بیکاری روبه‌رو می‌شوند، بررسی کرده است. اگر مشاغل با استفاده از کارگران داخلی انجام شوند، می‌توانند جایگزین واردات شوند. در این حالت، جهانی شدن دستمزدها را کاهش و بیکاری را افزایش می‌دهد. در این شرایط، در غیاب هرگونه مداخله دولت، جهانی شدن نه تنها رفاه کارگران را کاهش می‌دهد؛ بلکه می‌تواند رفاه اجتماعی را مشابه زمانی که کارگران بسیار ریسک‌گریزند، کاهش دهد. هنگامی که توزیع مجدد بهینه و سیاست‌های حمایت اجتماعی وجود دارند، جهانی شدن رفاه اجتماعی را بهبود می‌بخشد.

1. Ursprung

2. Ranjan

«یینگ» و همکاران^۱ (۲۰۱۴) از تجزیه و تحلیل داده‌های تابلویی برای بررسی تأثیر پویایی کوتاه‌مدت و روابط تعادلی بلندمدت بین جهانی‌شدن و رشد کشورهای ASEAN^۲ بین سال‌های ۱۹۷۰ و ۲۰۰۸م. استفاده کردند. کشش رشد اقتصادی با توجه به جهانی‌شدن اقتصادی را ۱/۴۸ برآورد کردند که نشان می‌دهد جهانی‌شدن اقتصاد تأثیر مثبت قابل توجهی بر رشد اقتصادی دارد. با این حال، نتایج هم‌چنین نشان می‌دهد که جهانی‌شدن اجتماعی تأثیر منفی بر رشد اقتصادی دارد، درحالی‌که جهانی‌شدن سیاسی تأثیر منفی غیرقابل توجهی دارد.

«کلیک»^۳ (۲۰۱۵) در پژوهش خود با استفاده از روش حداقل مربعات اثرات ثابت و آزمون علیت گرنجر که توسط «دومیترسکیو» و «هرلین»^۴ (۲۰۱۲) برای کشورهای درحال توسعه بین سال‌های ۲۰۱۱-۱۹۸۱م. توسعه یافته است، تأثیر جهانی‌شدن اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بر سطوح رشد کشورهای درحال توسعه و رابطه علیت بین متغیرها را مورد آزمون قرارداد. نتایج تجزیه و تحلیل نشان می‌دهد که جهانی‌شدن اقتصادی و سیاسی بر رشد اقتصادی تأثیر مثبت دارد؛ درحالی‌که جهانی‌شدن اجتماعی بر رشد اقتصادی تأثیر منفی داشته است. در نهایت رابطه علیت بین متغیرها با استفاده از آزمون علیت گرنجر که توسط دومیترسکیو و هرلین تهیه شده است، مورد آزمون قرار گرفت. براساس آزمون علیت گرنجر، رابطه دوسویه بین جهانی‌شدن اقتصادی و رشد اقتصادی و یک رابطه یک‌طرفه بین جهانی‌شدن اجتماعی و رشد اقتصادی وجود داشت.

«حسین‌بر» و همکاران^۵ (۱۴۰۱) شوک‌های مصرف انرژی و تورم بر شاخص رفاه در کشورهای عضو اوپک را بررسی کردند و نتیجه گرفتند شوک تورمی در دوره‌های نخست تأثیر منفی بر رفاه داشته و این کار عمده‌تاً از طریق کاهش مصرف متوسط و اوقات فراغت صورت می‌گیرد، ولی پس از آن سبب افزایش رفاه در کشورهای عضو اوپک شده است.

«آنتراس» و همکاران^۶ (۲۰۱۶) پیامدهای رفاهی تجاریت باز در جهان را بررسی کرده‌اند که در آن تجارت نه تنها درآمد کل بلکه نابرابری درآمد را افزایش داده است و باید توزیع مجدد از طریق یک نظام انتقال مالیات بر درآمد اختلال را اتفاق بیفتد. نتایج این مطالعه نشان داده است که افزایش در نابرابری درآمد ناشی از تجارت آزاد می‌تواند تا ۲۰٪ منافع تجارت آزاد را کاهش دهد؛ هم‌چنین با توزیع مجدد درآمد از طریق روش‌های غیراختلال‌زا می‌توان تا ۱۵٪ بر منافع ناشی از تجارت آزاد افزود.

«شهیکی‌تاش» و همکاران^۷ (۱۳۹۲) به بررسی ارتباط رشد اقتصادی و ضریب رفاه اجتماعی براساس رهیافت بیزین پرداخته‌اند. نتایج این بررسی مؤید آن بوده است که ارتباط میان تغییرات رشد اقتصادی و رفاه در ایران مثبت بوده است؛ یعنی جریان رشد اقتصادی تأثیرات مثبتی بر افزایش رفاه در ایران به همراه داشته است.

«مینهارد» و «پترافکی»^۸ (۲۰۱۴) معتقدند دو فرضیه به پیوند جهانی‌شدن و دولت رفاه مربوط می‌شود، «فرضیه کارایی»^۸ پیش‌بینی می‌کند که جهانی‌شدن اندازه بخش دولتی و ظرفیت دولت‌ها را برای تأمین مالی

1. Ying et al

2. Association of Southeast Asian Nations

3. Kilic

4. Dumitrescu-Hurlin

5. Hosseinbor et al

6. Antras et al.

7. Meinhard and Potrafke

8. Efficiency Hypothesis

دولت رفاه کاهش می‌دهد. در مقابل، «فرضیهٔ جبران خسارت»^۱ پیش‌بینی می‌کند که جهانی‌شدن تقاضای بالاتری را برای بیمه اجتماعی ایجاد می‌کند که منجر به یک دولت رفاه گسترده می‌شود. با بررسی مجموعه داده‌های تابلویی سالانه ۱۸۶ کشور برای بازهٔ سال‌های ۱۹۷۰ تا ۲۰۰۴ م. شواهد را دوباره بررسی کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که جهانی‌شدن، بخش‌های دولتی را در سراسر جهان افزایش داده است و جهانی‌شدن اجتماعی، به‌ویژه تأثیر مثبتی داشت. اثرات ناشی از جهانی‌شدن در کشورهای OECD قوی‌تر بود و جهانی‌شدن کلی و جهانی‌شدن اقتصادی قیمت نسبی مخارج دولت را کاهش داد که این یافته‌ها نشان می‌دهد که جهانی‌شدن به‌هیچ‌وجه دولت رفاه را به خطر نمی‌اندازد.

«بایدوو» و همکاران^۲ (۲۰۲۳) به تخمین تأثیر جهانی‌شدن اقتصادی بر رفاه ۴۴ کشور آفریقایی در بازهٔ ۱۹۹۶-۲۰۱۷ م. پرداختند که نتایج نشان می‌دهد جهانی‌شدن اقتصادی باعث افزایش رفاه در آفریقا می‌شود. نتایج هم‌چنین حمایت از فرضیهٔ جبران خسارت را نشان می‌دهد که بیان می‌کند جهانی‌شدن اقتصادی باعث افزایش مخارج دولت و در نتیجه بهبود رفاه می‌شود. نتیجهٔ یافته‌ها این است که جهانی‌شدن اقتصادی برای کشورهای آفریقایی خوب است؛ بنابراین، در جبههٔ سیاست، نیاز است که کشورهای آفریقایی چنین فضای باز اقتصادی (جهانی‌شدن اقتصادی) را به‌نفع خود بررسی کنند، ولی باطمینان از این که توافقات تجاری، سیاست‌هایی مانند تعرفه‌ها و مالیات‌ها را به خطر نیاندازد، تضمین می‌کند که کشورهای آفریقایی از مزایای کامل مرتبط با جهانی‌شدن اقتصادی برخوردار شوند.

«جعفری صمیمی» و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی اثر ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جهانی‌شدن بر رفاه اقتصادی برای ۵۰ کشور منتخب در سه طبقهٔ درآمدی طی دورهٔ زمانی ۲۰۰۵-۲۰۱۵ م. پرداخته‌اند و نتایج برآورد الگو نشان‌داد در کشورهای با درآمد بالا بعداً اقتصادی و اجتماعی جهانی‌شدن بر رفاه اقتصادی اثر مثبت داشته و بعداً سیاسی اثر معناداری ندارد. این درحالی است که در کشورهای با درآمد متوسط، تنها بعداً اقتصادی جهانی‌شدن بر رفاه اثرگذار (مثبت) است؛ هم‌چنین در کشورهای با درآمد پایین، رفاه اقتصادی به‌طور معکوس از جهانی‌شدن اقتصادی و اجتماعی اثر می‌پذیرد و جهانی‌شدن سیاسی اثر معناداری بر رفاه اقتصادی ندارد.

مروری بر مطالعات گزارش‌شده حاکی از آن است که پژوهش‌ها به‌طور معمول در ارتباط با تحلیل تأثیر ابعاد جهانی‌شدن بر رشد اقتصادی، توزیع درآمد، اشتغال، تورم و رفاه اجتماعی (و نه رفاه اقتصادی) در ایران صورت گرفته است. بر این مبنای نخستین تمایز مطالعهٔ حاضر با مطالعات پیشین تبیین و تحلیل تأثیر ابعاد سه‌گانهٔ اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جهانی‌شدن و هم‌چنین اجزای قانونی و عملکردی هر کدام از ابعاد بر رفاه اقتصادی است. تمایز دیگر در دورهٔ پژوهش است. بدین توضیح که محاسبهٔ رفاه اقتصادی مبتنی بر شاخص ترکیبی به‌ندرت طی پنج دهه محاسبه و به‌کار گرفته شده است. همان‌طور که در ادامه توضیح داده شده است، در محاسبهٔ شاخص ترکیبی رفاه از متغیرهای متعددی استفاده شده است. استخراج، جمع‌آوری و پردازش آن‌ها به نسبت سخت و زمان‌بر بوده و از این منظر نیز شاید بتوان محاسبهٔ رفاه اقتصادی مبتنی بر شاخص ترکیبی طی پنج دهه را از دیگر تمایزات مطالعهٔ حاضر با دیگر مطالعات قلمداد نمود.

1. Compensation Hypothesis

2. Baidoo et al

۳. روش‌شناسی پژوهش

۳-۱. شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی

در بین شاخص‌های رفاه اقتصادی، شاخص IEWB^۱ به‌عنوان شاخصی جامع و فراگیر، جهت بررسی الگوی موردنظر پژوهش حاضر استفاده می‌شود. شاخص IEWB رفاه اقتصادی را تابعی از ابعاد جریان مصرف سرانه مؤثر، خالص انباشت اجتماعی ذخایر و منابع مولد ثروت، نابرابری اقتصادی و ناامنی اقتصادی در نظر می‌گیرد. در این راستا، برای هر یک از این ابعاد به روش خاصی وزن‌هایی در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین وزن‌های اختصاص‌یافته به هر بُعد با توجه به مشاهدات مختلف، متفاوت خواهد بود (آزبرگ و شارپ^۲، ۲۰۰۹). فرم کلی این شاخص به‌صورت زیر است:

$$IEWB = CF + WS + ID + E \quad (1)$$

مقدار شاخص رفاه اقتصادی را با اجزای چهارگانه‌ای اندازه می‌گیرند که عبارت از جریان مصرف^۳ (CF)، موجودی دارایی مولد^۴ (WS)، توزیع درآمدهای فردی^۵ (ID) و سطح امنیت اقتصادی^۶ (ES) است (بختیاری و همکاران، ۱۳۹۱). الگوی کلی این شاخص به‌صورت زیر است:

$$IEWB = \alpha_1 (C + G + WT - RE)(LE) + \alpha_2 (K + RD + HC + NR + FDI - ED) + \alpha_3 [(\beta(PHR) + (1 - \beta)GiNi)] + \alpha_4 [WWR + b(RHR) + C(PHR) + d(PHR)] \quad (2)$$

اجزای رابطه ارائه‌شده به‌ترتیب عبارتند از:

- جریان مصرف

$$CF = \alpha_1 + (C + G + WT - RE)(LE) \quad (3)$$

که در آن C سرانه حقیقی مخارج مصرفی نهایی خانوار^۷، G سرانه حقیقی مخارج مصرفی نهایی دولت^۸، WT سرانه حقیقی تغییرات در مدت‌زمان کار^۹، RE سرانه حقیقی مخارج جبرانی^{۱۰} (جبران خدمات کارکنان، ارزش واقعی سرانه تولید یک ساعت) و LE امید به زندگی در زمان تولد نسبت به سال پایه و کشور پایه^{۱۱} می‌باشد. مقدار متغیر سرانه حقیقی تغییرات در مدت‌زمان کار، از رابطه زیر به‌دست‌آمده است:

$$WT = \left(\frac{WAP}{POP}\right) \cdot VL_{WAP} \quad (4)$$

$$VL_{WAP} = \left[1 - \frac{TR}{GDP}\right] \cdot S \quad (5)$$

$$S = \frac{WR}{WAP} \quad (6)$$

¹ Index of Economic Well- being

² Osberg & Sharpe

³ Consumption Flow

⁴ Wealth Stocks

⁵ Distribution of Individual Income

⁶ Level of Economic Security

⁷ Real Per capita Household Consumption Expenditure Etc. (Constant 2010 Us\$)

⁸ Real Per Capita General Government Final Consumption Expenditure (Constant 2010 Us\$)

⁹ Real Per capita Value of Variation in Working Time

¹⁰ Real Per capita Value of Regrettable Expenditures

¹¹ Index of Life Expectancy Relative to The Base Year and Country

که در آن، WR جبران خدمات کارکنان^۱، WAP جمعیت فعال (۱۵ سال به بالا)^۲، POP جمعیت کل^۳، VL_{WAP} ارزش افزوده فراغت یک نفر در سن کار^۴، TR درآمد مالیاتی^۵، S توسط جبران خدمات هر فرد^۶ و GDP تولید ناخالص داخلی^۷ می‌باشد. سرانه حقیقی مخارج جبرانی نیز از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$RE = \frac{GDP}{WAP} \quad (۷)$$

- انباشت ثروت

نحوه محاسبه مقدار این متغیر و اجزاء آن در شاخص بدین صورت است:

$$WS = \alpha_2 [K + RD + HC + NR + FDI - ED] \quad (۸)$$

که در آن، K سرانه حقیقی سرمایه ثابت ناخالص (سرانه حقیقی مصرف سرمایه)^۸، RD سرانه حقیقی مخارج تحقیق و توسعه^۹، HC سرانه حقیقی موجودی سرمایه انسانی^{۱۰}، NR سرانه حقیقی موجودی ثروت منابع طبیعی^{۱۱}، FDI سرانه حقیقی خالص جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی^{۱۲}، ED سرانه حقیقی هزینه اجتماعی فرسایش محیط‌زیست^{۱۳} (ناشی از انتشار کربن دی‌اکسید) می‌باشد.

- توزیع درآمد

نحوه محاسبه مقدار این متغیر و اجزاء آن در شاخص بدین صورت است:

$$ID = \alpha_3 [(\beta(Phr) + (1 - \beta)Gini)] \quad (۹)$$

که در آن β برابر با ۰/۷۵ وزن نسبی است و شاخص توزیع درآمد از میانگین موزون شدت فقر به دست می‌آید؛ همچنین Phr نسبت فقر سرپرست خانوار در حداقل درآمد ۱/۲۵ دلار در روز^{۱۴} و $Gini$ برابر با ضریب جینی^{۱۵} است. برای سنجش نحوه توزیع درآمد، شدت فقر و نابرابری، شاخص‌های متعددی وجود دارد. در این پژوهش به علت محدودیت آماری و داده از متغیر ضریب جینی به‌عنوان معیاری برای سنجش شدت فقر برای این بُعد استفاده شده است.

- امنیت اقتصادی

نحوه محاسبه مقدار این متغیر و اجزاء آن در شاخص بدین صورت است:

$$ES = \alpha_4 [WWR + b(RHP) + c(Phr) + d(Phr)] \quad (۱۰)$$

1. Employee Service Compensation

2. Active Population

3. Total Population

4. Added Value of Leisure

5. Tax Income

6. Average Service Vompensation

7. Gross Domestic Product

8. Real Per Capita Capital Stock (Adjusted Savings: Real Per Capita Consumption of Fixed Capital (Constant Us\$))

9. Real Per capita Stock of Research and Development

10. Real Per Capita Stock of Human Capital (Adjusted Savings: Real Per Capita Education Expenditure (Constant Us\$))

11. Real Per capita Stock of Natural Resource Wealth

12. Real Per Capita Foreign Direct Investment Net Inflows

13. Real Per Capita Social Costs ff Environmental Degradation (Adjusted Savings: Real Per Capita Carbon Dioxide Damage (Constant Us\$))

14. Poverty Headcount Ratio at \$1.25 a Day (Ppp)

15. Gini Index

که در آن b سهم جمعیتی^۱ است که در معرض ریسک بیماری واقع‌اند که ۱۰۰٪ در نظر گرفته می‌شود؛ بدین معنی که ۱۰۰٪ افراد یک جامعه در معرض خطر بیماری‌اند. همچنین C نسبت زنان بیکار به جمعیت^۲ و d نسبت جمعیت بالای ۶۵ سال به کل جمعیت را دربر می‌گیرد. جزء اول نسبت جمعیت ۶۵-۱۵ سال به کل جمعیت است که نشان‌دهنده ریسک بیکاری می‌باشد.

$$WWR = \frac{WR}{52} \quad (11)$$

جز دوم نشان‌دهنده سهم مخارج شخصی کل درآمد قابل‌تصرف است که ریسک امنیت اقتصادی در مقابل بیماری را نشان می‌دهد و از نسبت مخارج شخصی کل برای سلامتی به درآمد قابل‌تصرف به دست می‌آید.

$$RHP = \frac{HP}{Disp} \quad (12)$$

که در آن HP کل هزینه شخصی برای سلامتی و $Disp$ درآمد قابل‌تصرف^۳ (تولید ناخالص داخلی منهای مالیات) می‌باشد. عبارت سوم به میزان امنیت اقتصادی زنانی که تحت پوشش تأمین اجتماعی نیستند، اشاره دارد. جزء چهارم بیانگر فقر سالمندان است و میزان امنیت اقتصادی آن‌ها در جامعه را بیان می‌کند. جهت محاسبه شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی، با توجه به نسبت اهمیت هر یک از اجزای شاخص، به هر کدام از ابعاد به ترتیب، ضرایب مختلفی تعلق می‌گیرد. در این مطالعه نیز با توجه به مطالعات گذشته و به پیروی از مطالعه «اوزبرگ» و «شارپ» (۲۰۰۹)، ضرایب اجزاء چهارگانه به ترتیب، ۰/۴، ۰/۱، ۰/۱ به موجودی منابع مولد و به دو جزء توزیع درآمد و امنیت اقتصادی ضریب یکسان ۰/۲۵ اختصاص داده شده است. توضیح پایانی آن که با توجه به متفاوت بودن واحد سنجش هر یک از ابعاد، قبل از محاسبه میانگین وزنی، مقادیر محاسباتی هر یک از ابعاد نرمالایز می‌شود؛ بدین مفهوم که اگر بعد با X نشان داده شود، از فرمول زیر آن بعد نرمال شده است:

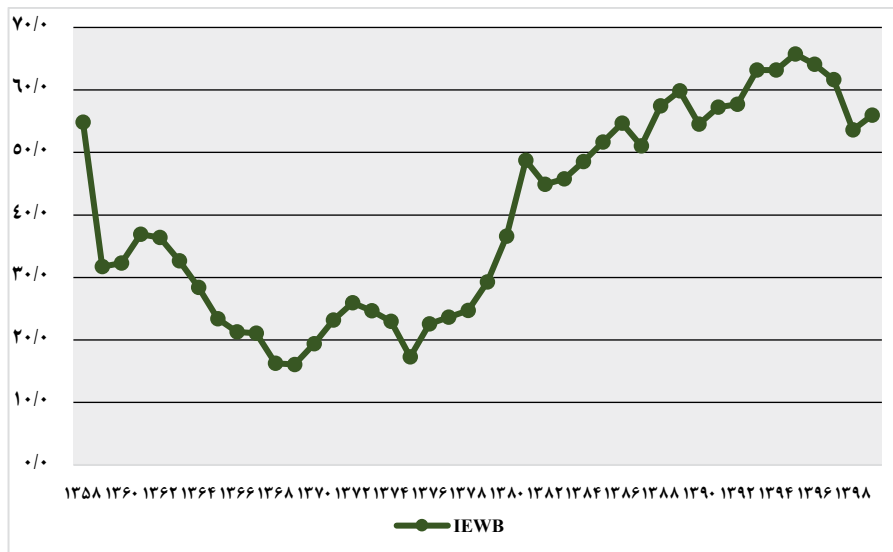
$$x_N = \frac{x_i - x_{min}}{x_{max} - x_{min}}$$

با توجه به روش مذکور شاخص ترکیبی رفاه در دوره زمانی ۱۳۵۸ الی ۱۳۹۹ ه.ش. محاسبه و در نمودار (۲) ترسیم شده است. روند حرکتی شاخص رفاه نشان می‌دهد که شاخص رفاه از برنامه اول تا برنامه پنجم روند افزایشی داشته است. به نحوی که از رقم ۲۰/۹ در برنامه اول به رقم ۶۰/۳ در برنامه پنجم رسیده است. بیشترین و کمترین میزان رفاه به ترتیب مربوط به سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۶۹ ه.ش. با رقم‌های ۶۸/۸ و ۱۶/۱ بوده و همچنین پس از برنامه سوم در مابقی زیردوره‌ها میزان رفاه بیشتر از میانگین دوره بررسی بوده است.

1. Demographic Share

2. Unemployment Female (% of Total Population)

3. Disposable Income

نمودار ۱: شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی (منبع: یافته‌های پژوهش).

Graph. 1: Composite index of economic well-being (Source: research finding).

- ارائه الگوی پژوهش

همان‌طور که در مقدمه بدان اشاره شد هدف پژوهش حاضر بررسی اثر ابعاد و اجزای جهانی شدن بر رفاه اقتصادی طی سال‌های ۱۳۵۸-۱۳۹۹ در ایران است. برای این منظور از رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی^۱ (ARDL) استفاده شده است. در ادامه ابتدا، الگوی نخست با هدف تبیین اثر سه بُعد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جهانی شدن به همراه سایر متغیرها بر رفاه اقتصادی تصریح می‌شود؛ سپس با هدف تحلیل اثر دو جزء عملکردی و قانونی جهانی شدن در هر یک از سه بُعد بر رفاه اقتصادی، الگوی پژوهش مجدد در سه قالب (الگوی دوم، سوم و چهارم) بر مبنای اجزا در هر یک از سه بُعد جهانی شدن تصریح خواهد شد. به نحوی که در این چهار تصریح از الگوی پژوهش، *IEWB* به عنوان متغیر وابسته بیانگر رفاه اقتصادی می‌باشد که با شاخص ترکیبی رفاه (تشریح شده در بخش قبل) محاسبه شده است. *EGlo* جهانی شدن اقتصادی، *PGlo* جهانی شدن سیاسی، *SGlo* جهانی شدن اجتماعی است. *EGloFa*، *PGloFa* و *SGloFa* به ترتیب جزء عملکردی در سه بُعد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جهانی شدن؛ و *EGloJu*، *PGloJu* و *SGloJu* به ترتیب جزء قانونی در سه بُعد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جهانی شدن است. همچنین در الگوها، *EG* رشد اقتصادی، *RGDPPC* سرانه تولید ناخالص داخلی حقیقی و *Inf* تورم سید کل کالاها و خدمات می‌باشد.

- تصریح الگوی نخست (سنجش اثر ابعاد جهانی شدن بر رفاه اقتصادی):

تصریح الگوی نخست، بر مبنای الگوی خودرگرسیونی با وقفه‌های توزیعی ($ARDL(p, q, r, s, u, v, w)$) در معادله (۱۳) است:

$$IEWB_t = \sum_{j=1}^p \rho_j IEWB_{t-j} + \sum_{j=0}^q \gamma_j EGlo_{t-j} + \sum_{j=0}^r \delta_j PGlo_{t-j} + \sum_{j=0}^s \omega_j SGlo_{t-j} + \sum_{j=0}^u \sigma_j EG_{t-j} + \sum_{j=0}^v \mu_j RGDPPC_{t-j} + \sum_{j=0}^w \theta_j Inf_{t-j} + \varepsilon_t \quad (13)$$

در ادامه رابطه ایستای (۱۳) به رابطه پویای (۱۴) بر مبنای الگوی تصحیح خطا تعمیم داده شده است:

¹. Autoregressive Distributed Lags

$$\Delta IEWB_t = \rho IEWB_{t-1} + \gamma EGlo_{t-1} + \delta SGlo_{t-1} + \omega SGlo_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPCC_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q-1} \gamma_i \Delta EGlo_{t-i} + \sum_{i=0}^{r-1} \delta_i \Delta SGlo_{t-i} + \sum_{i=0}^{s-1} \omega_i \Delta SGlo_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPCC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \quad (14)$$

بر اساس الگوی فوق می‌توان اثر ابعاد (اقتصادی، سیاسی و اجتماعی) جهانی‌شدن را بر رفاه در اقتصاد ایران در وضعیت کوتاه‌مدت و بلندمدت آزمون نمود.

- تصریح الگوهای دوم، سوم و چهارم (سنجش اثر اجزاء ابعاد جهانی‌شدن بر رفاه اقتصادی)
در تصریح الگوهای دوم، سوم و چهارم از فرآیند بالا استفاده شده و رابطه پویا بر اساس هر یک از ابعاد جهانی‌شدن به صورت زیر است:

- الگوی دوم (سنجش اجزای جهانی‌شدن اقتصادی بر رفاه):

$$\Delta IEWB_t = \rho IEWB_{t-1} + \gamma_1 EGloDefa_{t-1} + \gamma_2 EGloDeju_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPCC_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q_1-1} \gamma_i \Delta EGloDefa_{t-i} + \sum_{i=0}^{q_2-1} \delta_i \Delta EGloDeju_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPCC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \quad (15)$$

- الگوی سوم (سنجش اجزای جهانی‌شدن سیاسی بر رفاه):

$$\Delta IEWB_t = \rho IEWB_{t-1} + \delta_1 PGloDefa_{t-1} + \delta_2 PGloDeju_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPCC_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{r_1-1} \delta_i \Delta PGloDefa_{t-i} + \sum_{i=0}^{r_2-1} \delta_i \Delta PGloDeju_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPCC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \quad (16)$$

- الگوی چهارم (سنجش اجزای جهانی‌شدن اجتماعی بر رفاه):

$$\Delta IEWB_t = \rho IEWB_{t-1} + \omega_1 SGloDefa_{t-1} + \omega_2 SGloDeju_{t-1} + \sigma EG_{t-1} + \mu RGDPCC_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \rho_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{s_1-1} \omega_i \Delta SGloDefa_{t-i} + \sum_{i=0}^{s_2-1} \omega_i \Delta SGloDeju_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \sigma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta RGDPCC_{t-i} + \sum_{i=0}^{w-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + e_t \quad (17)$$

بر اساس روابط (۱۵)، (۱۶) و (۱۷) می‌توان اثر دو جزء عملکردی و قانونی جهانی‌شدن را به ترتیب در سه بُعد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بر رفاه در اقتصاد ایران در وضعیت کوتاه‌مدت و بلندمدت آزمون نمود. لازم به توضیح است که کلیه متغیرهای پژوهش به جز شاخص رفاه اقتصادی در قالب سالانه و طی دوره زمانی ۱۳۹۹-۱۳۵۸ از درگاه اینترنتی مرکز آمار و بانک مرکزی ایران استخراج و پردازش شده است.

- توصیف داده‌های پژوهش

جهت تبیین داده‌ها، میانگین متغیرهای اصلی پژوهش در کل دوره و هفت زیر دوره محاسبه شده است که به شرح جدول (۱) می‌باشد. همان‌طور که بیان شد در این پژوهش از شاخص جهانی‌شدن KOF استفاده شده است که از سه بُعد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی برخوردار بوده و هر بُعد نیز دارای دو جزء عملکردی و قانونی است. مطابق جدول (۱) و در ارتباط با شاخص اقتصادی جهانی‌شدن بیشترین و کمترین مقدار به ترتیب مربوط به برنامه چهارم و سال‌های ۱۳۵۸ تا پایان جنگ با رقم‌های ۳۱/۸ و ۱۷ بوده و جزء قانونی در تمامی زیردوره‌ها بیشتر از مقادیر جزء عملکردی در این بعد بوده است؛ همچنین از برنامه سوم به بعد، در تمامی زیردوره‌ها شاخص اقتصادی جهانی‌شدن بیشتر از میانگین کل دوره است. شاخص اجتماعی جهانی‌شدن روند کاملاً افزایشی دارد؛ به طوری که از رقم ۲۱/۳ در زیردوره ۱۳۵۸ تا پایان جنگ، به رقم ۵۶/۷ در زیردوره آخر رسیده است که بیشترین مقدار شاخص اجتماعی جهانی‌شدن در تمامی زیردوره‌هاست؛ همچنین جزء قانونی شاخص اجتماعی جهانی‌شدن همواره بیشتر از جزء عملکردی بوده است. بر اساس جدول (۱) بیشترین مقدار شاخص سیاسی جهانی‌شدن مربوط به زیردوره ۹۹-

۱۳۹۶ با رقم ۷۸ و کمترین مقدار مربوط به برنامه اول با رقم ۴۹/۱ بوده است. شاخص سیاسی جهانی شدن از برنامه اول به بعد روندی افزایشی داشته است و از برنامه سوم به بعد مقدار شاخص سیاسی جهانی شدن از میانگین تمامی زیردوره‌ها بیشتر بوده است؛ هم‌چنین در ارتباط با شاخص سیاسی جهانی شدن، جزء قانونی به جز در زیردوره‌های ۱۳۵۸ تا پایان جنگ و برنامه اول، در سایر زیردوره‌ها بیشتر از جزء عملکردی بوده است.

جدول ۱: میانگین متغیرهای پژوهش

Tab. 1: Average research variables

زیر دوره	IEWB	EGIO	EGIODefa	EGIODeju	PGIO	PGIODefa	PGIODeju	SGIO	PGIODefa	PGIODeju
۱۳۵۸ تا پایان جنگ	۳۱/۹	۱۷	۱۹/۴	۱۴/۶	۴۹/۷	۴۵/۳	۵۴	۲۱/۳	۲۵/۶	۱۷/۱
برنامه اول	۲۰/۹	۳۱/۱	۱۸/۷	۲۳/۵	۴۹/۱	۴۳/۵	۵۴/۶	۲۱/۷	۲۳/۸	۱۹/۶
برنامه دوم	۲۲/۲	۲۰	۲۰/۴	۱۹/۶	۵۷/۸	۶۱/۴	۵۴/۲	۲۳/۸	۲۸/۳	۱۹/۴
برنامه سوم	۴۱/۱	۳۱/۳	۳۸/۴	۲۴/۲	۶۶/۶	۶۸/۳	۶۴/۹	۳۱/۵	۳۷/۹	۲۵/۱
برنامه چهارم	۵۳/۹	۳۱/۸	۳۹/۶	۲۴	۷۵/۴	۷۶/۴	۷۴/۳	۴۲/۲	۵۰/۹	۳۳/۶
برنامه پنجم	۶۰/۳	۲۸/۸	۳۷	۲۰/۶	۷۷/۱	۷۸/۷	۷۵/۵	۵۴/۱	۶۴/۹	۴۳/۴
۱۳۹۶-۹۹	۵۸/۸	۲۷	۳۱	۲۳	۷۸	۷۹/۹	۷۶/۱	۵۶/۷	۶۹/۹	۴۳/۶
میانگین کل دوره	۴۱/۳	۲۵/۳	۲۹/۲	۲۱/۳	۶۴/۸	۶۴/۸	۶۴/۸	۳۵/۹	۴۳	۲۸/۸

منبع: یافته‌های تحقیق

۴. بحث و تحلیل

پیش از برآورد الگو لازم است تا آزمون ایستایی متغیرها انجام شود. برای این منظور از آزمون ریشه واحد دیکی-فولر تعمیم یافته و فیلیپس-پرون استفاده شده است. نتایج آزمون‌های ریشه واحد دیکی-فولر تعمیم یافته و فیلیپس-پرون (گزارش شده در جدول ۲) نشان می‌دهد هیچ کدام از متغیرهای مورد بررسی انباشت از مرتبه دوم نیستند. به نحوی که برخی متغیرها در سطح ایستا و تعدادی نیز با یکبار تفاضل گیری ایستا می‌شوند. با توجه به نتیجه حاصل از آزمون ریشه واحد می‌توان از رهیافت خود توضیحی با وقفه‌های توزیعی در برآورد الگو بهره جست. لازم به توضیح آن که در برآورد الگوها، نتایج آزمون‌های تشخیصی حاکی از آن است که در آزمون‌های خودهمبستگی سریالی، نرمالیتی و ناهمسانی واریانس فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود خودهمبستگی، نرمال بودن و همسانی واریانس در جملات پسماند رد نمی‌شود؛ هم‌چنین به منظور اطمینان از وجود رابطه بلندمدت بین متغیرها از آزمون کرانه‌ها استفاده شده است. مقدار آماره این آزمون در هر چهار برآورد از کرانه یک و دو در سطح اطمینان ۹۰٪ بزرگتر است؛ از این رو، فرض عدم وجود رابطه بلندمدت بین متغیرها در سطح اطمینان ۹۰٪ پذیرفته نمی‌شود.

جدول ۲: آزمون‌های ریشه‌ی واحد دیکی- فولر تعمیم‌یافته و فیلیپس- پرون

Tab. 2: Augmented Dicky- Fuller (ADF) and Phillips- Perron (PP) unit root tests

فیلیپس پرون		دیکی فولر- تعمیم‌یافته				متغیرها		
در تفاضل		در تفاضل		در سطح				
مرتبۀ اول	در سطح	مرتبۀ اول	در سطح	مرتبۀ اول	در سطح			
سطح	آمارهٔ آزمون احتمال	سطح	آمارهٔ آزمون احتمال	سطح	آمارهٔ آزمون احتمال			
۰/۰۰۰	-۵/۸۱	۰/۸۸۰	-۰/۵۱	۰/۰۰۰	-۵/۸۰	۰/۹۲۰	-۰/۲۷	رفاه اقتصادی
۰/۰۰۲	-۴/۷۴	۰/۳۰۴	-۲/۵۵	۰/۰۰۲	-۴/۷۴	۰/۴۵۷	-۲/۲۴	جهانی‌شدن اقتصادی
۰/۰۰۵	-۴/۴۷	۰/۲۹۷	-۲/۵۷	۰/۰۰۳	-۴/۶۶	۰/۱۴۸	-۲/۹۹	جهانی‌شدن اقتصادی (عملکردی)
۰/۰۰۱	-۵/۱۴	۰/۴۷۷	-۲/۲۰	۰/۰۰۱	-۵/۱۳	۰/۵۸۸	-۱/۹۹	جهانی‌شدن اقتصادی (قانونی)
۰/۰۰۰	-۷/۱۳	۰/۹۳۲	-۰/۱۸۸	۰/۰۰۰	-۶/۹۵	۰/۹۴۶	-۰/۰۷	جهانی‌شدن سیاسی
۰/۰۰۰	-۸/۷۸	۰/۷۱۹	-۱/۰۷	۰/۰۰۰	-۸/۶۱	۰/۷۴۴	-۱/۰۰	جهانی‌شدن سیاسی (عملکردی)
۰/۰۰۱	-۴/۶۲	۰/۹۱۳	-۰/۳۲۲	۰/۰۰۱	-۴/۶۲	۰/۹۴۴	-۰/۰۹	جهانی‌شدن سیاسی (قانونی)
۰/۰۰۳	-۴/۱۱	۰/۹۹۰	-۰/۶۸	۰/۰۰۵	-۳/۹۱	۰/۹۲۱	-۰/۲۷	جهانی‌شدن اجتماعی
۰/۰۰۰	-۶/۴۲	۰/۹۱۵	-۰/۳۱	۰/۰۰۰	-۶/۴۳	۰/۹۱۶	-۰/۳۰	جهانی‌شدن اجتماعی (عملکردی)
۰/۰۰۴	-۴/۵۵	۰/۲۲۸	-۲/۷۴	۰/۰۰۴	-۴/۵۶	۰/۱۸۲	-۲/۸۷	جهانی‌شدن اجتماعی (قانونی)
-	-	۰/۰۰۱	-۴/۶۳	-	-	۰/۰۰۱	-۴/۶۸	رشد اقتصادی
۰/۰۰۰	-۷/۸۲	۰/۱۷۷	-۲/۳۰	۰/۰۰۰	-۵/۹۸	۰/۲۴۴	-۲/۱۱	درآمد سرانه
-	-	۰/۰۰۰	-۵/۵۵	-	-	۰/۰۰۵	-۳/۸۶	تورم

(منبع: یافته‌های پژوهش).

۴-۱. نتایج حاصل از برآورد الگوی نخست

برآورد الگوی خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی در کوتاه‌مدت نیازمند تعیین وقفهٔ بهینه است. با توجه به تعداد مشاهدات در این الگو جهت تعیین وقفهٔ بهینه از معیار شوارتز-بیزین استفاده شده است. کمینهٔ آمارهٔ شوارتز-بیزین نشانگر وقفهٔ بهینهٔ سه می‌باشد. نتایج برآورد کوتاه‌مدت، بلندمدت به‌همراه جملهٔ تصحیح خطا در جدول (۳) گزارش شده است. نتایج ضرایب برآوردی الگوی نخست در کوتاه‌مدت گویای آن است جهانی‌شدن اقتصادی با ضریب ۰/۵۵ اثر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. مطابق با آزمون والد جهانی‌شدن سیاسی با ضریب ۰/۱۴ تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. مطابق با آزمون والد و البته مشابه با جهانی‌شدن اقتصادی، جهانی‌شدن اجتماعی اثری مثبت بر رفاه اقتصادی دارد و با ضریب ۰/۶۷ بر آن موثر است. درآمد سرانه بر مبنای آزمون والد و رشد اقتصادی مطابق با انتظار به‌ترتیب با ضرایب ۰/۲۸ و ۰/۱۷ به‌طور مثبت بر رفاه اقتصادی اثرگذار است و تورم (با ضریب -۰/۱۸) با اثری منفی بر رفاه اقتصادی همراه است. ضریب برآورد متغیر مجازی (D5868) نیز منفی است. بر این‌اساس در طول یک‌سال پس از انقلاب تا یک‌سال پس از جنگ، سطح رفاه اقتصادی در ایران به‌طور متوسط به‌میزان ۵/۶۸ واحد کاهش یافته است. ضریب جملهٔ تصحیح خطا منفی و قدرمطلق آن از یک کوچک‌تر است و نشان می‌دهد که در هر دوره ۷۹٪ از عدم تعادل رفاه اقتصادی از مسیر بلندمدتش، توسط متغیرهای الگو اصلاح می‌شود و حرکت

به سمت تعادل با سرعت نسبتاً بالایی صورت می‌گیرد. نتایج ضرایب برآوردی الگوی نخست در بلندمدت از حیث معناداری و علامت ضرایب مشابه با کوتاه‌مدت است. مطابق با جدول (۳) جهانی‌شدن اقتصادی با اثری مثبت بر رفاه اقتصادی همراه است؛ به نحوی که با افزایش یک واحدی در این عامل، رفاه اقتصادی به میزان $0/69$ واحد افزایش می‌یابد. در توجیه این نتیجه می‌توان اظهار داشت که جهانی‌شدن اقتصادی منجر به کم‌رنگ‌تر شدن مرزهای اقتصادی میان کشورها می‌شود و تحرک روزافزون منابع، فناوری، کالا، خدمات، سرمایه و حتی نیروی انسانی آسان‌تر می‌گردد و در نهایت با افزایش تولید و مصرف به افزایش در رفاه اقتصادی می‌انجامد. جهانی‌شدن سیاسی با ضریب $0/18$ اثر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. بدین توضیح که با افزایش یک واحدی در جهانی‌شدن سیاسی، رفاه اقتصادی به میزان $0/18$ واحد افزایش خواهد یافت. جهانی‌شدن سیاسی، گسترش روابط سیاسی بین کشورها را نشان می‌دهد. بدون شک، بهبود روابط سیاسی بین کشورها باعث رونق تجارت بین کشورها، کاهش تنش‌ها و افزایش جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌شود که افزایش رشد اقتصادی و رفاه را به همراه دارد. جهانی‌شدن اجتماعی تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی در بلندمدت دارد؛ بدین ترتیب که با افزایش یک واحدی در جهانی‌شدن اجتماعی به میزان $0/85$ واحد بر رفاه اقتصادی افزوده می‌شود. در توجیه این نتیجه می‌توان چنین اظهار داشت که جهانی‌شدن اجتماعی باعث افزایش تعاملات بین کشورها و فرهنگ‌های مختلف می‌شود که منجر به افزایش تجارت و سودآوری شرکت‌ها می‌گردد. این تعاملات بهبود رقابت در بازار جهانی را به همراه دارد که نتایج آن بهبود کیفیت محصولات و خدمات، افزایش فرصت‌های شغلی و در نهایت افزایش رفاه اقتصادی خواهد بود. مطابق با مبانی نظری، رشد اقتصادی اثر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. مطالعات «ولیمپیا» و «استلا»^۱ (۲۰۱۲)، «الماس» و «سانگچون»^۲ (۲۰۱۰) و «گورگول» و «لاچ»^۳ (۲۰۱۴) نشانگر تأثیر مثبت ابعاد جهانی‌شدن بر رشد اقتصادی بوده است که با توجه به اثرگذاری مستقیم رشد اقتصادی بر رفاه، می‌توان اثر مثبت ابعاد جهانی‌شدن بر رفاه اقتصادی را انتظار داشت. بدین توضیح که با افزایش یک درصدی در رشد اقتصادی میزان رفاه اقتصادی به اندازه $0/21$ واحد افزایش خواهد یافت؛ در واقع، رشد اقتصادی بالاتر و برخورداری از شرایط اقتصادی مناسب، می‌تواند فرصت‌های بیشتری را برای افزایش درآمدهای جامعه از طریق گسترش بازارها و فرصت‌ها ایجاد نماید. در چنین وضعیتی تولیدکنندگان در پاسخ به چنین فرصت‌های ایجاد شده در بازارها، تقاضای نیروی کار بیشتری خواهند داشت که این روند از طریق مازاد تقاضای نیروی کار و افزایش دستمزدها می‌تواند نقش قابل توجهی در افزایش رفاه داشته باشد. درآمد سرانه در بلندمدت با ضریب $0/35$ تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد؛ به نحوی که با افزایش یک واحدی (میلیون ریال) در درآمد سرانه حقیقی، رفاه اقتصادی به میزان $0/35$ واحد افزایش می‌یابد. مطابق انتظار افزایش درآمد سرانه از طریق افزایش قدرت خرید، توسعه زیرساخت‌ها، توسعه آموزش و به‌طور کلی افزایش کمی و کیفی استانداردهای زندگی تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. تورم مطابق با انتظار با اثری منفی بر رفاه اقتصادی همراه است. اندازه این اثرگذاری بدین شکل است که با افزایش یک درصدی در تورم، $0/23$ واحد از رفاه اقتصادی کاسته می‌شود. مطابق مبانی نظری تورم از دو کانال افزایش نابرابری درآمد و کاهش قدرت خرید اثری معکوس بر رفاه

1. Olimpia & Stela

2. Almas and Sangchoon

3. Gurgul and Lach

اقتصادی خواهد داشت؛ همچنین نتیجه حاصله در رابطه با اثرگذاری نامطلوب تورم بر رفاه اقتصادی با نتایج مطالعاتی همچون «مالسوج پروک»^۱ (۲۰۰۸) و «زروکی» و همکاران (۲۰۲۳) همراستا است.

جدول ۳: نتایج برآورد الگوی نخست پژوهش

Tab. 3: The results of estimation of the first research model

سطح احتمال	آماره t	ضریب	متغیرهای توضیحی		
۰/۰۰۰	۱۴/۹۱	-۰/۲۱	<i>IEWB(-1)</i>	کوتاه مدت	
۰/۰۰۰	۱۱/۶۱	-۰/۵۵	<i>EGlo</i>		
۰/۰۰۰	۸/۴۹	-۰/۸۰	<i>PGlo</i>		
۰/۰۰۰	-۶/۲۹	-۰/۶۶	<i>PGlo(-1)</i>		
۰/۰۰۰	-۴/۹۲	-۱/۲۱	<i>SGlo</i>		
۰/۰۰۰	۱۳/۸۳	۱/۸۹	<i>SGlo(-1)</i>		
۰/۰۰۰	۴/۰۵	-۰/۱۷	<i>EG</i>		
۰/۲۳۰	۱/۲۳	-۰/۰۴	<i>RGDPPC</i>		
۰/۰۰۲	۳/۳۶	-۰/۲۳	<i>RGDPPC(-1)</i>		
۰/۰۰۰	-۴/۸۷	-۰/۱۸	<i>Inf</i>		
۰/۰۰۰	-۶/۳۹	-۵/۶۸	<i>DUM5868</i> ^۲		
آزمون والد ^۳					
$wald_{PGlo} = 3/03(0.093)[0/14]$ $wald_{SGlo} = 42/5(0.000)[0/67]$ $wald_{RGDPPC} = 14/5(0.000)[0/28]$					
جمله تصحیح خطا					
۰/۰۰۰	-۹/۲۸	-۰/۷۹	<i>EGlo</i>	بلند مدت	
۰/۰۰۰	۷/۱۳	-۰/۶۹	<i>PGlo</i>		
۰/۰۸۵	۱/۷۸	-۰/۱۸	<i>SGlo</i>		
۰/۰۰۰	۶/۵۸	-۰/۸۵	<i>EG</i>		
۰/۰۰۰	۳/۷۲	-۰/۲۱	<i>RGDPPC</i>		
۰/۰۰۰	۳/۷۲	-۰/۳۵	<i>Inf</i>		
آزمون‌های تشخیصی					
۲/۳۶۱	آماره	نرمالیتی			
۰/۳۱	سطح احتمال				
۱۵/۱۴	آماره	ناهمسانی واریانس			
۰/۲۳۴	سطح احتمال				
۱/۷۱	آماره	خودهمبستگی سریالی			
۰/۱۹۱	سطح احتمال				
آزمون کرانه‌ها					
سطح خطا		کرانه دو	کرانه یک	آماره آزمون	
۱٪		۵/۴۶	۳/۹۹	۸/۶۲	
۵٪		۴/۲۰	۳/۱		

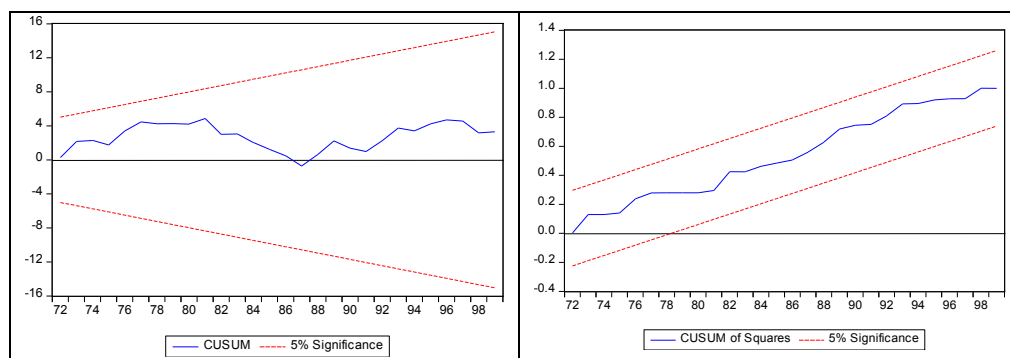
^۱. Malešević Perović

^۲. در برآورد الگوی‌های مطالعه حاضر، برای متغیر مجازی (*DUM5868*)، سال‌های ۵۸-۶۸ با عدد یک و سایر سال‌ها با عدد صفر کدگذاری شده است.

^۳. برای آزمون والد در کوتاه‌مدت، اعداد در گروه بیانگر مجموع ضرایب و یا برآیند ضرایب مثبت و منفی می‌باشد. همچنین اعداد در پرانتز سطح احتمال مربوط به آماره F محاسباتی است.

منبع: یافته‌های پژوهش.

پس از برآورد مدل رگرسیونی و انجام آزمون‌های تشخیصی، نوبت ارائه آزمون‌های ثبات ساختاری است. در این راستا از آزمون‌های ثبات ساختاری پسماند تجمعی^۱ و مجذور پسماند تجمعی^۲ که منعکس‌کننده ثبات در ضرایب برآوردی در طول دوره مورد بررسی می‌باشد، استفاده شده است. اگر نمودار پسماند تجمعی و یا نمودار مذکور پسماند تجمعی، بین دو خط مقطع مستقیم قرار گیرد، فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود شکست ساختاری را نمی‌توان رد نمود. در غیر این صورت، فرضیه رقیب مبنی بر وجود شکست ساختاری پذیرفته می‌شود. شایان ذکر است که این فاصله در سطح اطمینان ۹۵٪ و توسط «براون» و «دوربین» و «اوانس» تعیین شده است (تشکینی، ۲۰۰۵). نتایج آزمون‌های مذکور در نمودار (۳) منعکس شده است. براساس نمودار (۳) می‌توان اظهار داشت که ضرایب برآوردی الگوی نخست در دوره مورد بررسی دارای ثبات ساختاری بوده و وجود شکست ساختاری تأیید نمی‌شود.

نمودار ۲: آزمون‌های ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در الگوی نخست (منبع: محاسبات پژوهش).

Graph. 2: Cumulative Sum of Residuals and Cumulative Sum of Squared Residuals tests in the first model (Source: research findings).

۴-۲. نتایج حاصل از برآورد الگوی دوم

در این برآورد نیز به‌مانند الگوی نخست جهت تعیین وقفه بهینه از معیار شوارتز-بیزین استفاده شده است. کمینه آماره شوارتز-بیزین نشانگر وقفه بهینه دو می‌باشد. نتایج برآورد در کوتاه‌مدت، بلندمدت به‌همراه جمله تصحیح خطا در جدول (۴) گزارش شده است. نتایج ضرایب برآوردی الگوی دوم در کوتاه‌مدت گویای آن است که اجزای عملکردی و قانونی جهانی‌شدن اقتصادی به‌ترتیب با ضرایب ۰/۲۸ و ۰/۱ تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. مطابق انتظار رشد اقتصادی با ضریب ۰/۳۱ تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد و درآمد سرانه نیز مطابق آزمون والد با ضریب ۰/۲۶ به‌طور مثبت بر رفاه اقتصادی اثرگذار است. تورم نیز مشابه با برآورد قبلی اثری منفی بر رفاه اقتصادی دارد. ضریب متغیر مجازی (D5868) ۵/۸۹- برآورد شده که نشانگر آن است در طول یک‌سال پس از انقلاب تا یک‌سال پس از جنگ به‌طور متوسط به‌میزان ۵/۸۹ واحد از سطح رفاه اقتصادی در ایران کاسته شده است. ضریب

1. Cumulative Sum of Residuals (CUSUM)

2. Cumulative Sum of Squared Residuals (CUSUMQ)

جمله تصحیح خطا منفی و بیانگر آن است در هر دوره ۵۷٪ از عدم تعادل رفاه اقتصادی از مسیر بلندمدتش، توسط متغیرهای الگو اصلاح می‌شود. نتایج ضرایب برآوردی الگوی دوم در بلندمدت نشان می‌دهد که جزء عملکردی جهانی شدن اقتصادی با ضریب ۰/۴۹ اثر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد؛ بدین توضیح که یک واحد افزایش در جزء عملکردی جهانی شدن اقتصادی، رفاه اقتصادی را ۰/۴۹ واحد افزایش خواهد داد. جزء قانونی جهانی شدن اقتصادی نیز با ضریب ۰/۱۸ اثر مثبت بر رفاه اقتصادی در بلندمدت دارد؛ به طوری که یک واحد افزایش در جزء قانونی آن رفاه اقتصادی ۰/۱۸ واحد افزایش خواهد یافت. رشد اقتصادی و درآمد سرانه در بلندمدت مشابه با قبل با اثری مثبت و تورم با اثری منفی بر رفاه اقتصادی همراه است.

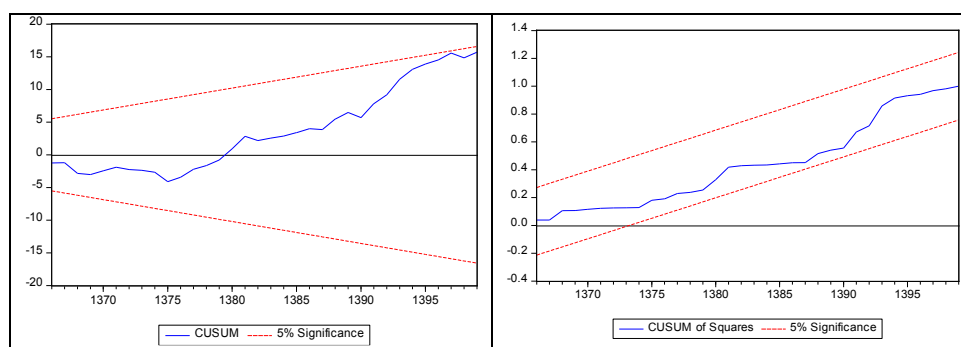
جدول ۴: نتایج برآورد الگوی دوم پژوهش

Tab. 4: The results of estimation of the second research model

متغیرهای توضیحی	ضریب	آماره t	سطح احتمال
<i>IEWB(-1)</i>	۰/۴۳	۱۵/۰۱	۰/۰۰۰
<i>EGloDefa</i>	۰/۲۸	۲/۳۶	۰/۰۲۵
<i>EGloDeju</i>	۰/۱۰	۱/۹۴	۰/۰۶۲
<i>EG</i>	۰/۳۱	۳/۶۱	۰/۰۰۱
<i>RGDPPC</i>	۰/۰۳۵	۰/۲۹	۰/۷۷۶
<i>RGDPPC(-1)</i>	۰/۲۳	۲/۰۵	۰/۰۴۸
<i>Inf</i>	-۰/۱۲	-۴/۴۸	۰/۰۰۰
<i>DUM5868</i>	-۵/۸۹	-۳/۹۷	۰/۰۰۰
آزمون والد			
$wald_{RGDPPC} = 21/13(0.000)[0/26]$			
جمله تصحیح خطا	-۰/۵۷	-۵/۳۶	۰/۰۰۰
<i>EGloDefa</i>	۰/۴۹	۲/۲۷	۰/۰۳۰
<i>EGloDeju</i>	۰/۱۸	۱/۸۳	۰/۰۷۷
<i>EG</i>	۰/۵۴	۳/۷۴	۰/۰۰۰
<i>RGDPPC</i>	۰/۴۵	۴/۶۲	۰/۰۰۰
<i>Inf</i>	-۰/۲۱	-۵/۱۴	۰/۰۰۰
آزمون‌های تشخیصی			
نرمالیتی	آماره	۰/۱۸	
ناهمسانی واریانس	سطح احتمال	۰/۹۱۶	
خودهمبستگی سریالی	آماره	۵/۷۶	
	سطح احتمال	۰/۷۶۴	
	آماره	۰/۰۱	
	سطح احتمال	۰/۹۱۹	
آزمون کرانه‌ها			
آماره آزمون	کرانه یک	کرانه دو	سطح خطا
۴/۴۴	۴/۴۳	۵/۸۴	۱٪
	۳/۲۶	۴/۴۳	۵٪
	۲/۷۸	۳/۸۱	۱۰٪

منبع: یافته‌های پژوهش.

مشابه با قبل، پس از برآورد الگوی دوم آزمون‌های ثبات ساختاری انجام شده است. نتایج آزمون‌های ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در برآورد الگوی دوم (نمودار ۳) حاکی از آن است که ضرایب برآوردی الگوی دوم در دوره مورد بررسی دارای ثبات ساختاری بوده و وجود شکست ساختاری تأیید نمی‌شود.

نمودار ۳: آزمون ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در الگوی دوم (منبع: محاسبات پژوهشی).

Graph. 3: Cumulative Sum of Residuals and Cumulative Sum of Squared Residuals tests in the second model (Source: research findings).

۳-۴. نتایج حاصل از برآورد الگوی سوم

در برآورد الگوی سوم نیز جهت تعیین وقفه بهینه از معیار شوارتز-بیزین استفاده شده و کمینه آن بیانگر وقفه بهینه سه می‌باشد. نتایج برآورد در کوتاه‌مدت، بلندمدت به همراه جمله تصحیح خطا در جدول (۵) گزارش شده است. نتایج ضرایب برآوردی الگوی سوم در کوتاه‌مدت گویای آن است که مطابق آزمون والد، جزء عملکردی جهانی شدن سیاسی با ضریب $0/193$ اثر مثبت بر رفاه اقتصادی در کوتاه‌مدت دارد؛ هم‌چنین جزء قانونی آن نیز در کوتاه‌مدت با ضریب $0/11$ با اثری مثبت بر رفاه اقتصادی همراه است. رشد اقتصادی و درآمد سرانه مطابق با انتظار و البته بر اساس آزمون والد به ترتیب با ضرایب $0/11$ و $0/35$ به‌طور مثبت بر رفاه اقتصادی اثرگذار بوده و تورم (با ضریب $-0/13$) با اثری منفی بر رفاه اقتصادی در کوتاه‌مدت همراه است. ضریب متغیر مجازی ($D5868$) $-5/44$ برآورد شده که بدین معناست در بازه سال‌های ۵۸ تا ۶۸، سطح رفاه اقتصادی در ایران به‌طور متوسط به میزان $5/42$ واحد کاهش یافته است. ضریب جمله تصحیح خطا منفی و که نشان می‌دهد در صورت وارد شدن شوک و انحراف از تعادل، 24% از عدم تعادل رفاه اقتصادی از مسیر بلندمدتش، در دوره بعد توسط متغیرهای الگو اصلاح می‌شود. نتایج ضرایب برآوردی الگوی سوم در بلندمدت از حیث معناداری و علامت ضرایب مشابه با نتایج کوتاه‌مدت است. مطابق جدول (۵) در بلندمدت اجزای عملکردی و قانونی جهانی شدن سیاسی به ترتیب با ضرایب $0/58$ و $0/34$ اثر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد؛ بدین توضیح که یک واحد افزایش در جزء عملکردی و قانونی جهانی شدن سیاسی رفاه اقتصادی را به ترتیب به میزان $0/58$ و $0/34$ واحد افزایش می‌دهد. رشد اقتصادی و درآمد سرانه به ترتیب با ضرایب $0/32$ و $1/03$ اثر مثبت و تورم با ضریب $-0/4$ اثر منفی بر رفاه اقتصادی در بلندمدت دارد.

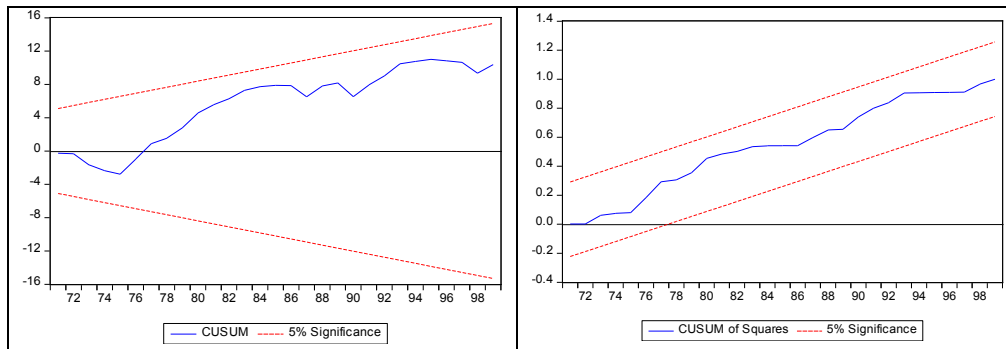
جدول ۵: نتایج برآورد الگوی سوم پژوهش

Tab. 5: The results of estimation of the third research model

سطح احتمال	آماره t	ضریب	متغیرهای توضیحی	
۰/۰۰۰	۳۳/۷۵	۰/۶۶	<i>IEWB(-1)</i>	کوتاه مدت
۰/۰۰۰	-۷/۵۵	-۰/۵۹	<i>PGloDefa</i>	
۰/۰۰۰	۹۲/۲۸	۰/۷۹	<i>PGloDefa(-1)</i>	
۰/۰۰۰	۷/۶۵	-۰/۱۱	<i>PGloDeju</i>	
۰/۰۰۰	۶/۷۴	۰/۲۳	<i>EG</i>	
۰/۰۰۰	-۳۰/۱۱	-۰/۱۲	<i>EG(-1)</i>	
۰/۵۱۴	۰/۶۶	۰/۰۳	<i>RGDPPC</i>	
۰/۰۰۰	۲۰/۲۲	۰/۳۲	<i>RGDPPC(-1)</i>	
۰/۰۰۰	-۱۸/۱۱	-۰/۱۳	<i>Inf</i>	
۰/۰۰۰	-۴/۰۳	-۵/۴۲	<i>DUM5868</i>	
آزمون والد				
$wald_{PGloDefa} = 7/64(0.009)[0/193]$				
$wald_{EG} = 8/44(0.007)[0/11]$				
$wald_{RGDPPC} = 39/32(0.000)[0/35]$				
جمله تصحیح خطا				
۰/۰۰۰	-۴/۶۱	-۰/۳۴	<i>PGloDefa</i>	بلند مدت
۰/۰۰۲	۳/۲۹	۰/۵۸	<i>PGloDeju</i>	
۰/۰۰۰	۷/۷۴	۰/۳۴	<i>EG</i>	
۰/۰۰۱	۳/۴۸	۰/۳۲	<i>RGDPPC</i>	
۰/۰۰۰	۹/۷۸	۱/۰۳	<i>Inf</i>	
آزمون های تشخیصی				
۲/۹۸	آماره	نرمالیتی		
۰/۲۲۵	سطح احتمال			
۳/۶۴	آماره	ناهمسانی واریانس		
۰/۹۷۹	سطح احتمال			
۰/۰۶	آماره	خودهمبستگی سریالی		
۰/۸۰۵	سطح احتمال			
آزمون کرانه ها				
سطح خطا		کرانه یک	کرانه دو	آماره آزمون
۱٪		۴/۴۳	۵/۸۴	۵/۵۲
۵٪		۳/۲۶	۴/۴۳	
۱۰٪		۲/۷۸	۳/۸۱	

منبع: یافته های پژوهش

مشابه با قبل، پس از برآورد الگوی سوم آزمون های ثبات ساختاری انجام شده است. نتایج آزمون های ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در برآورد الگوی سوم (نمودار (۵)) حاکی از آن است که ضرایب برآوردی الگوی سوم در دوره مورد بررسی دارای ثبات ساختاری بوده و وجود شکست ساختاری تأیید نمی شود.

نمودار ۴: آزمون ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در الگوی سوم (منبع: محاسبات پژوهش).

Graph. 4: Cumulative Sum of Residuals and Cumulative Sum of Squared Residuals tests in the third model (Source: research findings).

۴-۴. نتایج حاصل از برآورد الگوی چهارم

در این برآورد الگوی چهارم نیز جهت تعیین وقفه بهینه از معیار شوارتز-بیزین استفاده شده و کمینه آن نشانگر وقفه بهینه سه می‌باشد. نتایج برآورد در کوتاه‌مدت، بلندمدت به همراه جمله تصحیح خطا در جدول (۶) گزارش شده است. نتایج ضرایب برآوردی الگوی چهارم در کوتاه‌مدت گویای آن است که جزء قانونی جهانی شدن اجتماعی در کوتاه‌مدت با ضرایب $0/159$ تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. جزء عملکردی جهانی شدن اجتماعی نیز بر مبنای آزمون والد، با ضریب $0/125$ اثری مثبت بر رفاه اقتصادی در کوتاه‌مدت دارد. رشد اقتصادی و درآمد سرانه به ترتیب با ضرایب $0/12$ و $0/31$ اثر مثبت بر رفاه اقتصادی در کوتاه‌مدت دارند و تورم نیز با ضریب $-0/18$ به طور منفی بر رفاه اقتصادی در کوتاه‌مدت اثرگذار است. ضریب متغیر مجازی ($D5868$) $-5/24$ برآورد شده که نشانگر آن است در طول یک سال پس از انقلاب تا یک سال پس از جنگ، سطح رفاه اقتصادی در ایران به طور متوسط به میزان $5/24$ واحد کاهش یافته است. ضریب جمله تصحیح خطا منفی و قدرمطلق آن از یک کوچک‌تر است و نشان می‌دهد که در هر دوره 55% از عدم تعادل رفاه اقتصادی از مسیر بلندمدتش، توسط متغیرهای الگو اصلاح می‌شود. نتایج برآورد در بلندمدت گویای آن است که جزء قانونی جهانی شدن اجتماعی تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. بدین توضیح که با افزایش یک واحدی در جزء قانونی جهانی شدن اجتماعی، رفاه اقتصادی به میزان $0/29$ واحد افزوده می‌شود. این در حالی است که جزء عملکردی آن برخلاف کوتاه‌مدت در بلندمدت با اثر معناداری بر رفاه اقتصادی همراه نیست. مطابق نتایج برآورد در جدول (۶) رشد اقتصادی و درآمد سرانه به ترتیب با ضرایب $0/22$ و $0/57$ به طور مثبت و تورم با ضریب $-0/33$ به طور منفی بر رفاه اقتصادی اثرگذار است.

جدول ۶: نتایج برآورد الگوی چهارم پژوهش

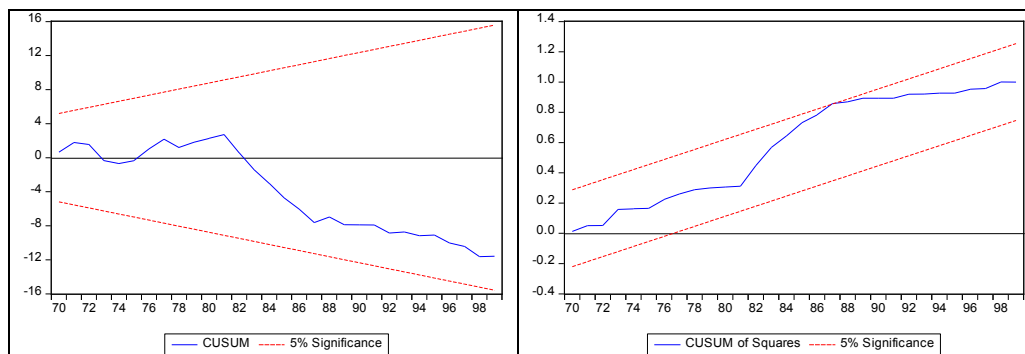
Tab. 6: The results of estimation of the fourth research model

سطح احتمال	آماره t	ضریب	متغیرهای توضیحی	
$0/000$	$10/59$	$0/45$	$IEWB(-1)$	کوتاه‌مدت
$0/000$	$-5/13$	$-0/98$	$SGloDefa$	
$0/000$	$10/42$	$1/11$	$SGloDefa(-1)$	
$0/000$	$3/93$	$0/159$	$SGloDeju$	

۰/۰۰۲	۳/۳۶	۰/۱۲	EG	
۰/۰۰۰	۸/۹۱	۰/۳۱	RGDPPC	
۰/۰۰۰	۳/۷۶	۰/۱۸	Inf	
۰/۰۰۰	۳/۷۱	۰/۲۴	DUM5868	
آزمون والد				
$wald_{SGloDefa} = 0/19(0.667)[0/125]$				
۰/۰۰۰	۰/۴۶	۰/۵۵	جمله تصحیح خطا	
۰/۶۵۷	۰/۴۵	۰/۲۳	SGloDefa	بلندمدت
۰/۰۰۰	۳/۷۶	۰/۳۹	SGloDeju	
۰/۰۰۰	۴/۱۵	۰/۲۲	EG	
۰/۰۰۰	۶/۰۴	۰/۵۷	RGDPPC	
۰/۰۰۰	۴/۶۸	۰/۳۳	Inf	
آزمون‌های تشخیصی				
۱/۲۶۳	آماره		نرمالیتی	
۰/۵۳۲	سطح احتمال			
۴/۲۸	آماره		ناهمسانی واریانس	
۰/۸۹۲	سطح احتمال			
۰/۷۴۱	آماره		خودهمبستگی سریالی	
۰/۳۸۹	سطح احتمال			
آزمون کرانه‌ها				
	سطح خطا	کرانه دو	کرانه یک	آماره آزمون
	۱٪	۵/۹۷	۴/۲۵	۶/۶۷
	۵٪	۴/۳۱	۳/۲۱	
	۱۰٪	۳/۷۴	۲/۷۵	

منبع: یافته‌های پژوهش.

مشابه با قبل، پس از برآورد الگوی چهارم آزمون‌های ثبات ساختاری انجام شده است. نتایج آزمون‌های ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در برآورد الگوی چهارم (نمودار ۵) حاکی از آن است که ضرایب برآوردی الگوی چهارم در دوره مورد بررسی دارای ثبات ساختاری بوده و وجود شکست ساختاری تأیید نمی‌شود.

نمودار ۵: آزمون ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در الگوی چهارم (منبع: محاسبات پژوهش).

Graph. 5: Cumulative Sum of Residuals and Cumulative Sum of Squared Residuals tests in the fourth model (Source: research findings)

۵. نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر، تلاش شده است تا اثر ابعاد و اجزای جهانی شدن را بر رفاه اقتصادی تبیین شود. برای این منظور نخست رفاه اقتصادی با شاخص ترکیبی رفاه و مبتنی بر چهار بُعد در دوره زمانی ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۹ محاسبه و برآورد ضرایب در قالب چهار الگو با رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی انجام شد. نتایج حاصل از محاسبه شاخص رفاه و توصیف داده‌ها حاکی از آن است که شاخص رفاه از زیردوره برنامه اول تا زیردوره برنامه پنجم روند کاملاً صعودی داشته است به نحوی که از رقم ۲۰/۹ در زیردوره برنامه اول به رقم ۶۰/۳ در زیردوره برنامه پنجم رسیده است. بیشترین و کمترین میزان رفاه به ترتیب مربوط به سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۶۹ با رقم‌های ۶۸/۸ و ۱۶/۱ بوده و همچنین پس از زیر دوره برنامه سوم در مابقی زیردوره‌ها میزان رفاه بیشتر از میانگین دوره‌های مورد بررسی بوده است.

در ارتباط با شاخص اقتصادی جهانی شدن بیشترین و کمترین مقدار به ترتیب مربوط به برنامه چهارم و سال‌های ۱۳۵۸ تا پایان جنگ با رقم‌های ۳۱/۸ و ۱۷ بوده و جزء قانونی در تمامی زیردوره‌ها بیشتر از مقادیر جزء عملکردی در این بعد بوده است. جهانی شدن اجتماعی روندی کاملاً افزایشی داشته و مقادیر جزء قانونی آن همواره بیشتر از جزء عملکردی بوده است. جهانی شدن سیاسی از برنامه اول به بعد روندی افزایشی داشته و مقادیر جزء قانونی آن به جز در زیردوره‌های ۱۳۵۸ تا پایان جنگ و برنامه اول در تمامی زیردوره‌ها بیشتر از جزء عملکردی بوده است. نتایج حاصل از برآورد الگوی اول که صرفاً اثر ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جهانی شدن بر رفاه اقتصادی را در ایران مورد بررسی قرار داد حاکی از آن است هر سه بُعد جهانی شدن (اقتصادی، اجتماعی و سیاسی) در کوتاه‌مدت و بلندمدت اثر مثبت بر رفاه اقتصادی داشته است. در الگوهای دوم تا چهارم تأثیر هر کدام از ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جهانی شدن و اجزای آن‌ها بر رفاه اقتصادی به صورت جداگانه مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که تأثیر اجزای بُعد اقتصادی و سیاسی جهانی شدن (عملکردی و قانونی) بر رفاه اقتصادی در بلندمدت مثبت خواهد بود؛ همچنین با وجود آن که اثر مثبت جزء قانونی جهانی شدن اجتماعی بر رفاه اقتصادی در بلندمدت تأیید شد، ولی جزء عملکردی آن با اثر معناداری همراه نیست. یافته دیگر آن که رشد اقتصادی و درآمد سرانه به طور مثبت و تورم به طور منفی بر رفاه اقتصادی اثرگذار است. بر این اساس و با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران بر هر سه بُعد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جهانی شدن جهت افزایش رفاه اقتصادی در سیاست‌گذاری خود توجه داشته باشند؛ به نحوی که در راستای افزایش رفاه اقتصادی کشور، در حوزه اقتصادی سیاست‌هایی جهت افزایش تجارت کالا، تجارت خدمات، ذخایر بین‌المللی، تنوع شرکای تجاری، تفاهم‌نامه‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی؛ و در حوزه اجتماعی سیاست‌هایی جهت افزایش جهانگردان بین‌المللی، مهاجران خارجی، دانش‌آموزان و دانشجویان بین‌المللی، تعداد فرودگاه‌های بین‌المللی و ثبت اختراع بین‌المللی؛ و در نهایت در حوزه سیاسی سیاست‌هایی در راستای افزایش معاهدات بین‌المللی و تعداد شرکای مختلف کشور در معاهدات بین‌المللی پیشنهاد می‌شود.

سپاسگزاری

در پایان نویسندگان بر خود لازم می‌دانند که از داوران ناشناس فصلنامه علمی مطالعات اقتصاد کاربردی ایران برای بهبود و رونق بخشیدن به متن مقاله قدردانی نمایند.

درصد مشارکت نویسندگان

در پژوهش حاضر نویسندگان نخست تا چهارم به ترتیب به میزان ۴۰، ۳۰، ۱۵ و ۱۵ درصد در نگارش مشارکت داشته‌اند.

تضاد منافع

نویسندگان ضمن رعایت اخلاق نشر در ارجاع‌دهی، نبود تضاد منافع را اعلام می‌دارند.

کتابنامه

- بهکیش، محمدمهدی، (۱۳۸۰). *اقتصاد ایران در بستر جهانی شدن*. نشر نی.
- جعفری صمیمی، احمد؛ و سینا، کرم، (۱۳۸۴). *جهانی شدن، شاخص‌ها و جایگاه اقتصاد ایران*. تهران: شرکت چاپ و نشر بازرگانی.
- جعفری صمیمی، احمد؛ و سینا، کرم، (۱۳۸۸). «بررسی و ارزیابی جایگاه ایران در جهانی شدن و ارائه یک الگوی مدیریتی مناسب». *مجله پژوهش‌های مدیریت*، ۸۰: ۴۱-۵۹.
- https://journals.srbiau.ac.ir/article_6628.html
- جعفری صمیمی، احمد؛ و بحرینی، نصرت، (۱۳۹۳). «بررسی رابطه جهانی شدن اقتصادی، اجتماعی و سیاسی: مطالعه موردی کشورهای منتخب منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا». *فصلنامه علمی و پژوهشی راهبرد اقتصادی*، ۴(۱۳): ۷۷-۱۱۰.
- https://econrahbord.csr.ir/article_103285.html
- صابونچی، محمدحسین؛ و رشیدزاده، علی، (۱۳۹۳). «اثر جهانی شدن و سرمایه‌گذاری خارجی بر روی توزیع درآمد در ایران». *مجله اقتصادی (دوماهنامه بررسی مسائل و سیاست‌های اقتصادی)*، ۱۴ (۱ و ۲): ۱۱۷-۱۳۴.
- <https://ejip.ir/article-1-660-fa.html>
- طیب‌نیا، علی؛ و زندیه، رضوان، (۱۳۸۸). «اثرات فرآیند جهانی شدن بر تورم در ایران». *پژوهش‌های اقتصادی ایران*، ۱۳(۳۸): ۵۳-۹۶.
- https://ijer.atu.ac.ir/article_3515.html

- Almas, H. & Sangchoon, L. E. E., (2010). "The relationship between globalization, economic growth and income inequality". *Journal of Globalization Studies*, 1(2): 87-117. <https://www.sociostudies.org/journal/articles/140648/>

- Antras, P.; Gortari, A. & Itskhoki, O., (2016). "Globalization, inequality and welfare". *NBER Working Paper*, No. 22676. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2017.07.009>

- Armanmehr, M. & Farahmandmanesh, A., (2018). "Investigating the effect of inflation on income inequality of urban households in Iran using the Atkinson approach". *Journal of Economics and Regional Development*, 25(16): 127-152. doi: [10.22067/erd.v25i15.62836](https://doi.org/10.22067/erd.v25i15.62836)
- Baidoo, S. T.; Sakyi, D.; Ayesu, E. K.; Asante, G. N. & Dramani, J. B., (2023). "Estimating the effect of economic globalization on welfare in Africa". *SN Business & Economics*, 3(9): 168. <http://doi.org/10.1007/s43546-023-00543-z>
- Bakhtiari, S. Ranjbar, H. & Ghorbani, S., (2013). "Composite index of economic well-being and its measurement for selected developing countries". *Economic Growth and Development Research*, 3(9): 58-41. <https://dori.net/dor/20.1001.1.22285954.1391.3.9.3.7> (In Persian)
- Benigno, P. & Faia, E., (2016). "Globalization, pass-through and inflation dynamics". *International Journal of Central Banking*, 12(4): 263-306. <http://doi.org/10.3386/w15842>
- Berger, S., (2000). "Globalization and politics". *Annual Review of the Political Science*, 3: 43-62. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.3.1.43>
- Brady, D.; Beckfield, J. & Seeleib-Kaiser, M., (2005). "Economic globalization and the welfare state in affluent democracies". *American Sociological Review*, 70: .921-948. <https://www.jstor.org/stable/4145400>
- Burgoon, B., (2001). "Globalization and welfare compensation: Disentangling the ties that bind". *International Organization*, 55: 509-551. <https://www.jstor.org/stable/3078656>
- Dadgar, Y. & Naji Maidani, A. A., (2004). "The effects of globalization of trade on Iran's economic growth". *The Journal of Economic Studies and Policies*, 0(5): 33-64. https://economic.mofidu.ac.ir/article_47905.html?lang=en
- Dreher, A., (2006). "Does globalization affect growth? Evidence from a new index of globalization". *Applied economics*, 38(10): 1091-1110. <http://dx.doi.org/10.1080/00036840500392078>
- Dumitrescu, E.-I. & Hurlin, C., (2012). "Testing for granger non-causality in heterogeneous panels". *Economic Modelling*, 29: 1450-1460. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2012.02.014>
- Feghe Majidi, A. & Ali Moradi Afshar, P., (2012). "The study of the relationship between globalization and economic growth in the Middle East and North Africa". *Political & Economic Ettelaat*, 290: 92-101. <https://doi.org/10.32598/JMSP.7.1.30>
- Fischer, S. & Modigliani, F., (1978). "Towards an understanding of the real effects and costs of inflation". *Review of World Economics*, 114(4): 810-833. <https://www.jstor.org/stable/40438708>
- Frankel, J. A., (2003). *The Environment and Globalization*. Working Paper 10090: 1-39. <http://www.nber.org/papers/w10090.pdf>
- Garret, G. Mitchell, D., (2001). "Globalization, government spending and taxation in the OECD". *European Journal of Political Research*, 39: 145-177. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.00573>
- Genschel, P., (2004). "Globalization and the welfare state: A retrospective". *Journal of European Public Policy*, 11: 613-636. <https://doi.org/10.1080/1350176042000248052>
- Giddens, A., (1990). *the consequences of modernity*, Cambridge, Polity Press. <https://www.jstor.org/stable/23004200>

- Gills, D. S., (2002). "Economic globalization and women in Asia: Challenges and responses". In *43rd Annual ISA Convention New Orleans, LA* (pp. 24-27). <https://doi.org/10.1177/000271620258100110>
- Gurgul, H. & Lach, L., (2014). "Globalization and economic growth: Evidence from two decades of transition in CEE". *Economic Modelling*, 36: 99-107. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2013.09.022>
- Hamidi, H. & Sarfarazi, M., (2010). "Globalization and human resources management". *Strategic Studies of Public Policy*, 1(1): 1-48. https://sspp.iranjournals.ir/article_626.html?lang=en. (In Persian)
- Hicks, A., (1999). "Social Democracy and Welfare Capitalism". Ithaca, NY: Cornell University Press. <https://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctv75d1k5>
- Hosseinbor, N. Musavi, S. N. & Amini Far, A., (2023). "Investigating energy consumption and inflation shocks on the welfare index in OPEC member countries". *Political Sociology of Iran*, 5(11): 4800-4824. doi: [10.30510/psi.2022.360012.3914](https://doi.org/10.30510/psi.2022.360012.3914)
- Jafari Samimi, A.; Zaroki, S. & Sadati Amiri, S. R., (2019). "Economic welfare analysis with an emphasis on aspects of globalization". *Economic Modelling*, 12(44): 1-23. <https://sanad.iau.ir/en/Article/995383?FullText=FullText>. (In Persian)
- Kilic, C., (2015). "Effects of globalization on economic growth: Panel data analysis for developing countries". *Petroleum-Gas University of Ploiesti Bulletin, Technical Series*, 67(1). https://upg-bulletin-se.ro/old_site/archive/2015-1/1.Kilic.pdf
- Kim, S., (2007). "Openness, external Risk, and volatility: Implications for the compensation hypothesis". *International Organization*, 61: 181-216. <https://doi.org/10.1017/S0020818307070051>
- Kittel, B. & Winner, H., (2005). "How reliable is pooled analysis in political economy? The globalization-welfare state nexus revisited". *European Journal of Political Research*, 44: 269-293. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2005.00228.x>
- Kılıcarslan, Z. & Dumrul, Y., (2018). "The Impact of globalization on economic growth: Empirical evidence from the Turkey". *International Journal of Economics and Financial Issues*, 8(5): 115-123. <https://ideas.repec.org/a/eco/journ1/2018-05-17.html>
- Krugman, P., (2017). Crises: "The price of globalisation?" In *Economics of Globalisation* (pp. 31-50). Routledge.
- Laidler, D. E. W. & Parkin, J. M., (1977). "Inflation: A Survey". *Palgrave Macmillan Books*, 169-237. https://doi.org/10.1007/978-1-349-01863-5_4
- Lucas, M., (2004). "How can we make globalization work for sustainable development?" *Afrique PALOP: Developpement et mondialisation seminaire-Universite Libre de Bruxelles*, 1-2.
- Majidi, A. F., (2017). "Globalization and economic growth: The case study of developing countries". *Asian Economic and Financial Review*, 7(6): 589. <https://doi.org/10.18488/journal.aefr.2017.76.589.599>
- Malešević Perović, L., (2008). "Subjective economic well-being in transition countries: Investigating the relative importance of macroeconomic variables". *Financial theory and practice*, 32(4): 519-537. <https://hrcak.srce.hr/file/55174>

- Meinhard, S. & Potrafke, N., (2012). "The globalization–welfare state nexus reconsidered". *Review of International Economics*, 20(2): 271-287. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9396.2012.01021.x>
- Mousavi, N.; Bakhshoude, M.; Mohamadi, H.; Yazdani, S. & Taheri, F., (2007). "Evaluating the effects of globalization on poverty measures". *REFAHJ*. 6(24): 259-282. <https://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2135-en.html>
- Mussurov, A.; Sholk, D. & Arabsheibani, G. R., (2019). "Informal employment in Kazakhstan: A blessing in disguise?" *Eurasian Economic Review*, 9: 267-284. <https://doi.org/10.1007/s40822-018-0117-1>
- Nahavandian, M. & Ghanbari, M. F. A., (2004). "We and globalization. *Tehran*": *Institute for Humanities and Cultural Studies*. (In Persian)
- Olimpia, N. & Stela, D., (2017). "Impact of globalisation on economic growth in Romania: An empirical analysis of its economic, social and political dimensions". *Studia Universitatis „Vasile Goldis” Arad–Economics Series*, 27(1): 29-40. <https://doi.org/10.1515/sues-2017-0003>
- Oner, C., (2010). "What is inflation?" *Finance & Development*, 47(1): 44. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2010/03/basics.htm>
- Osberg, L. & Sharpe, A., (2009). "Measuring economic security in insecure times: New perspectives, new events and the index of economic well-being". Presented at Canadian Economics Association Annual Conference. <http://www.csls.ca/reports/csls2009-12.pdf>
- Pearce, J. A.; Robinson, R. B. & Subramanian, R., (2000). "*Strategic management: Formulation, implementation, and control*". Columbus, OH: Irwin/McGraw-Hill.
- Pierson, P., (1996). "The new politics of the welfare state". *World politics*, 48(2): 143-179. <https://doi.org/10.1093/0198297564.001.0001>
- Ranjan, P., (2014). "Globalisation, Jobs, and Welfare: The roles of social protection and redistribution". CESifo Working Paper Series, No. 5191. https://www.economics.uci.edu/research/wp/globalization_welfare_ranjan.pdf
- Razavi, A. & Salimi far, M., (2013). "The effect of economic globalization on economic growth, using vector auto regression model". *Strategic Studies of public policy*, 4(12): 9-32. https://sspp.iranjournals.ir/article_4073.html?lang=en. (In Persian)
- Rodrik, D., (1997). "Has Globalization Gone Too Far?" Washington, DC: Institute for International Economics. <http://www.jstor.org/stable/40721822>
- Salmanpour, A., Taghi Soltani, M., & Shafei, E., (2009). "The consequence of globalization of the economy on internal inflation in Iran". *Quarterly Journal of Economic Modeling*, 1(7): 11-93. <https://sanad.iau.ir/en/Journal/eco/Article/555660?jid=555660&lang=fa>. (In Persian)
- Sen, A., (1999). "*Development as Freedom*". New York: Alfred A. Knopf.
- Shahiki Tash, M. N.; Molaei, S. & Dinarzahi, K., (2014). "Examining the relationship between economic growth and coefficient of social welfare under the Bayesian approach in Iran". *Economic Growth and Development Research*, 4(16): 52-41. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285954.1393.4.16.3.2>. (In Persian)
- ShahikiTash, M.; Molaei, S. & Shivaiei, A., (2013). "Cardinal welfare assessment and evaluation of the effect of macro variables on welfare changes in Iran based on fuzzy

regression”. *Quarterly Journal of Economic Research and Policy*, 21(65): 182-165. (In Persian)

- Ursprung, H., (2006). “The impact of globalization on the composition of government expenditures: Evidence from panel data”. CESifo Working, Paper No.1755. DOI: [10.1007/s11127-007-9223-4](https://doi.org/10.1007/s11127-007-9223-4)

- Vafaei, E.; Mohammadzadeh, P.; Fallahi, F. & Asgharpour, H., (2017). “The convergence of social welfare in the Iranian provinces using spatial STAR nonlinear technique”. *Quarterly Journal of Applied Theories of Economics*, 4(2): 79-102. (In Persian)

- Yazdani Boroujeni, F., (2005). “Globalization and inequality”. *REFAHJ*. 5(18): 201-222. URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1938-fa.html> .(In Persian)

- Ying, Y. H. Chang, K. & Lee, C. H., (2014). “The impact of globalization on economic growth”. *Romanian Journal of Economic Forecasting*, 17(2): 25-34. https://ipe.ro/rjef/rjef2_14/rjef2_2014p25-34.pdf

- Zaroki, S.; Yousefi Barfurushi, A.; Yousefzadeh Roshan, Z. & Ahmadi, A., (2023). “Analysis of the effect of oil rent on economic well-being in Iran with an emphasis on the underground economy”. *Journal of Economic Research (Tahghighat- E- Eghtesadi)*, 58(3): 395-431. doi: [10.22059/jte.2023.356519.1008801](https://doi.org/10.22059/jte.2023.356519.1008801). (In Persian)